İran Lojistik Ülke Raporu

Tahran Ticaret Müşavirliği

Tebriz, Urumiye, Meşhed Ticaret Ataşelikleri

2024-Nisan

İçindekiler

1. Ülkenin dış ticaretinde kullandığı taşıma modları 3
2. Lojistik altyapısı 3
a. Karayolu, denizyolu, demiryolu, havayolu altyapısına ilişkin bilgiler, önemli veriler 3
Karayolu 3
Denizyolu 13
Demiryolu 15
Havayolu 16
b. Önemli limanlar, lojistik merkezler, ticaret merkezleri, ... 18
Önemli Limanlar 18
Diğer Önemli Lojistik Merkezler ve Ticaret Merkezleri 38
d. Yerel lojistik firmalar 39
e. Ülkede faaliyet gösteren Türk Lojistik firmaları 40
3. LPI Endeksi Sıralaması (2023 yılı ve 2018 yılı) 41
4. Önemli ticari rotalar 42
5. Ülke ile Türkiye arasındaki taşıma ücretleri 43
6. Dış ticaret taşımalarında lojistik sorunlar 46
7. Müşavirlik Değerlendirmesi 49

1. Ülkenin dış ticaretinde kullandığı taşıma modları

1400 İran yılında (21 Mart 2021-21 Mart 2022) miktar bakımından dış ticaret %96 oranında deniz yoluyla, %4 oranında ise diğer taşıma modları ile yapılmıştır. Malumları olduğu üzere İran güneyinde Fars Körfezi (Basra Körfezi) ve Umman Denizi'ndeki limanlar İran dış ticaretinde önemli bir paya sahiptir.

2. Lojistik altyapısı

a. Karayolu, denizyolu, demiryolu, havayolu altyapısına ilişkin bilgiler, önemli veriler

İran ile Türkiye arasında yük taşımacılığı Esendere ve Gürbulak Gümrük Kapılarından; demir yolu taşımacılığı ise Kapıköy sınır kapısından gerçekleşmektedir. Gürbulak ve Esendere Gümrük Kapılarından karşısında İran boyunca uzanan rotalara ilişkin harita görsellerine (sf. 8) raporun ilgili yerlerinde yer verilmektedir. Söz konusu sınır kapıları hem İran ile ticarette hem de transit ticarette büyük önem arz etmekte olup karayolu taşımacılığı çoğunlukla Gürbulak sınır kapısından demiryoluyla taşımacılık ise sadece Kapıköy sınır kapısından yapılmaktadır. Her üç sınır kapısından da yolcu geçişine izin verilmektedir.

Ortaasya'ya yönelik transit taşımalarımızda yük taşımacılığı İran ve Türkmenistan arasında yer alan Lotfabad ve Sarakhs'tan yapılmakta olup Sarakhs'tan ayrıca demiryolu ile de taşımacılık gerçekleştirilmektedir. Azerbaycan'a yönelik karayolu taşımacılığımızda ise Bilesevar ve Astara sınır kapıları öne çıkmaktadır.

Afganistan'a yönelik transit taşımalarımızda yük taşımacılığı İran ve Afganistan arasında yer alan Dogharon sınır kapısından yapılmakta olup Dogharon sınır kapısına demiryolu bağlantısı bulunmaktadır.

Pakistan'a yönelik transit taşımalarımızda yük taşımacılığı İran ve Pakistan arasında yer alan Mirjaveh sınır kapısından yapılmakta olup Mirjaveh sınır kapısına demiryolu bağlantısı bulunmaktadır.

İran'ın en önemli limanları güneyde Shahid Rajaee ve İmam Khomeini, kuzeyde Amirabad Limanlarıdır. Her üç limanın da demiryolu bağlantısı bulunmaktadır.

Ambargolar sebebiyle havayolu yük taşımacılığı yapmaktan yabancı havayolu şirketlerinin büyük çoğunluğu imtina etmekte olup İran'ın en önemli havalimanı serbest bölge ve lojistik merkez hüviyetine de sahip olan Tahran İmam Khomeini havalimanıdır.

Raporun ilgili bölümlerinde İran'ın karayolu, denizyolu, demiryolu ve havayolu ve taşımacılık altyapısına dair detaylı bilgiler verilmiştir.

Karayolu

İran'da Yol ve Kentleşma Bakanlığı Denetim Alanındaki Kara Yollarının Uzunluğu (Kırsal Yollar Hariç)

20 Mart 2021- 20 Mart 2022

SIRA	OTO YOL	ÇİFT ŞERİTLİ BÖLÜNMÜŞ YOL	ASFALT YOLLAR	DİĞER ÖNEMLİ YOLLAR	TOPLAM
TOPLAM (KM)	2.813	20.312	26.012	36.797	85.934
YÜZDE	%3.3	%23.6	%30.3	%42.8	%100

İran karayolları uzunluğu açısından kaydadeğer bir rakama sahip olmasına rağmen asfalt yolların büyük kısmı tamir ve yenilenmeye ihtiyaç duymaktadır. Otoyollardaki bozuk satıhlar da sürüş kalitesi ve azami sürati düşürmektedir. Uygulanan ambargolar sebebiyle İran, yeni ve modern yol yapım ekipmanları ithal etmekte güçlük çekmektedir.

KARAYOLU YÜK TAŞIMACILIĞI ARAÇLARININ TÜRÜ VE YAŞINA GÖRE TABLO

SIRA	Araç Yaşı	Yük Alan Araçlar Sayısı	Yüzdesi(%)
1	Bir Yaşına kadar	25.432	6.2
2	1-5 Yaş	36.690	8.9
3	6-10 Yaş	53.250	12.9
4	11-15 Yaş	95.618	23.3
5	16-20 Yaş	77.522	18.9
6	21-25 Yaş	12.541	3.0
7	26-30 Yaş	12.053	2.9
8	31-35 Yaş	15.703	3.8
9	36-40 Yaş	27.114	6.6
10	41-45 Yaş	21.354	5.2
11	46-50 Yaş	27.124	6.6
12	50 Yaş üzeri	6.820	1.7
13	Toplam	411.241	100

(1400 Yıl sonuna kadar)

KARAYOLU YÜK TAŞIMACILIĞI YAPAN ARAÇLARIN MÜLKİYETİNE GÖRE TABLO

SIRA	Araç Mülkiyete	Yük Alan Araçlar Sayısı	Yüzdesi(%)
1	Taşımacı Firmaya ait	17.991	4.4
2	Kaptan'a ait	331.125	80.5
3	Çok Ortaklı	21.173	5.1
4	Diğer Kişiler	32.342	7.9
5	Taşımacı Firma olmayana ait	8.610	2.1
6	Toplam	411.241	100

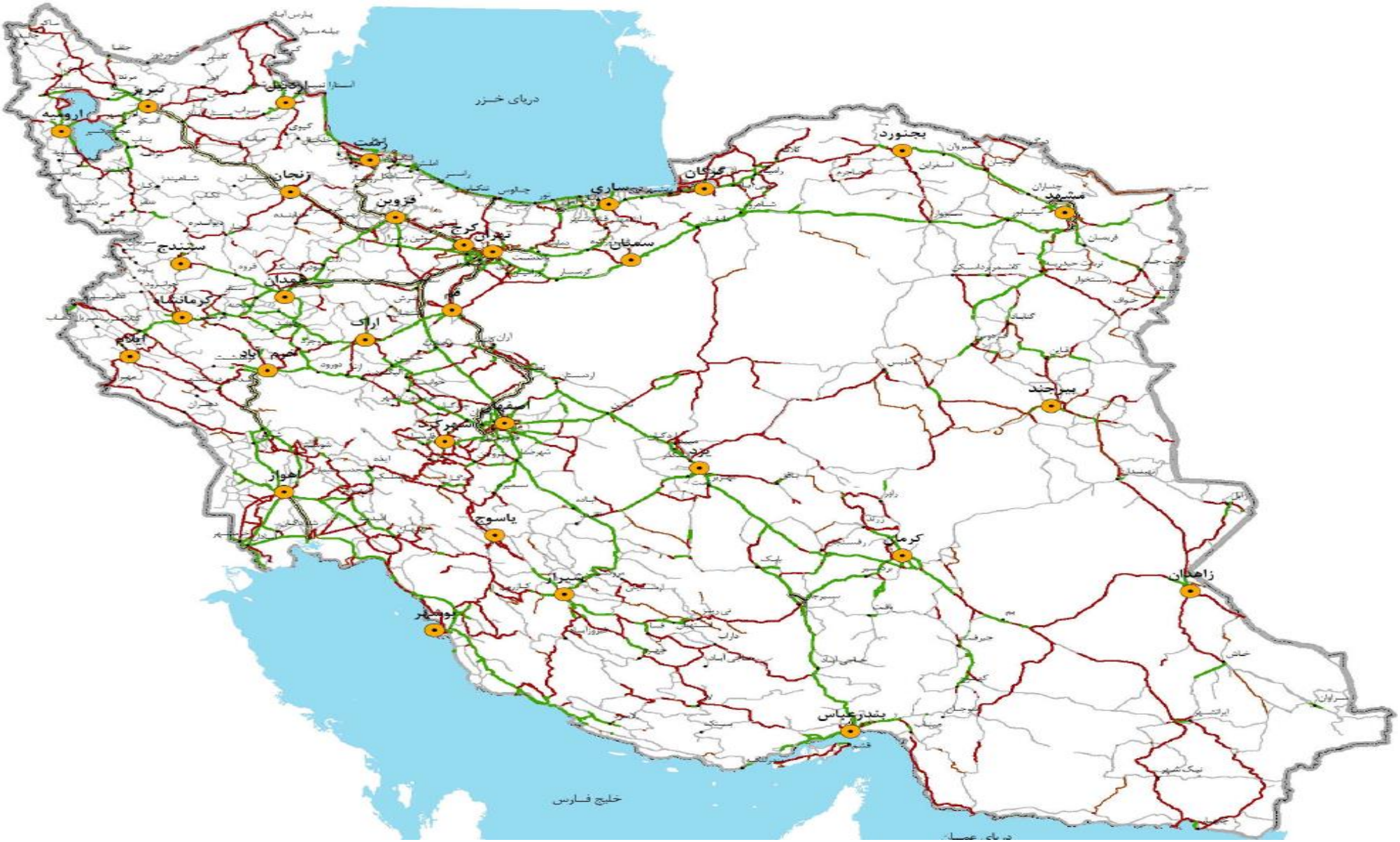
(1400 Yıl sonuna kadar)

KARAYOLU YOLCU TAŞIMACILIĞI TAŞIMACILIK TÜRÜNE GÖRE TABLO

Sıra	Taşımacılık Türü	Dönem Yıl	Yolcu Sayısı (Bin)	Kişi Başına Ücret	Açıklama Toplam Yolcu Sayısına göre
1	Otobus	1401 (Mart 2022-Mart2023)	75.665	-	%60

2	Minibus	1401 (Mart 2022-Mart2023)	30.874	-	%24
3	Kiralık Binek Araç	1401 (Mart 2022-Mart2023	20.727	-	%16

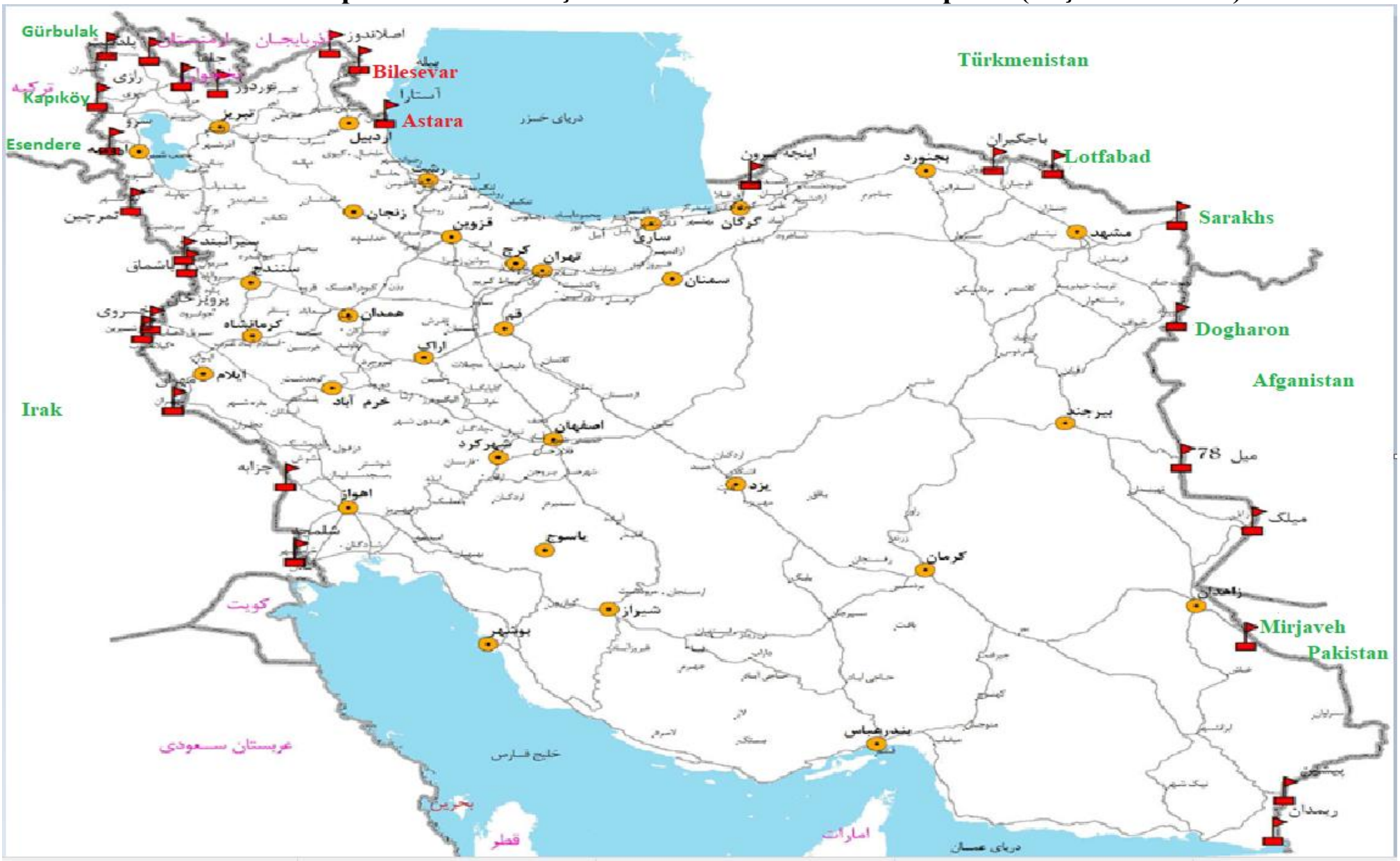
İran Karayolları Haritası

Kaynak: Yol ve Karayolu Taşımacılığı Kurumu (1402)

Otoyol çift şeritli bölünmüş yol diğer yollar (asfalt) fer'i yollar (asfalt)

İran Genel Sınır Kapıları ve Ticari Açıdan Önem Arzeden Sınır Kapıları (Yeşil ve Kırmızı)

Kaynak: Yol ve Karayolu Taşımacılığı Kurumu (1402)

Sınır Kapısı

Önemli Karayolu Güzergahları

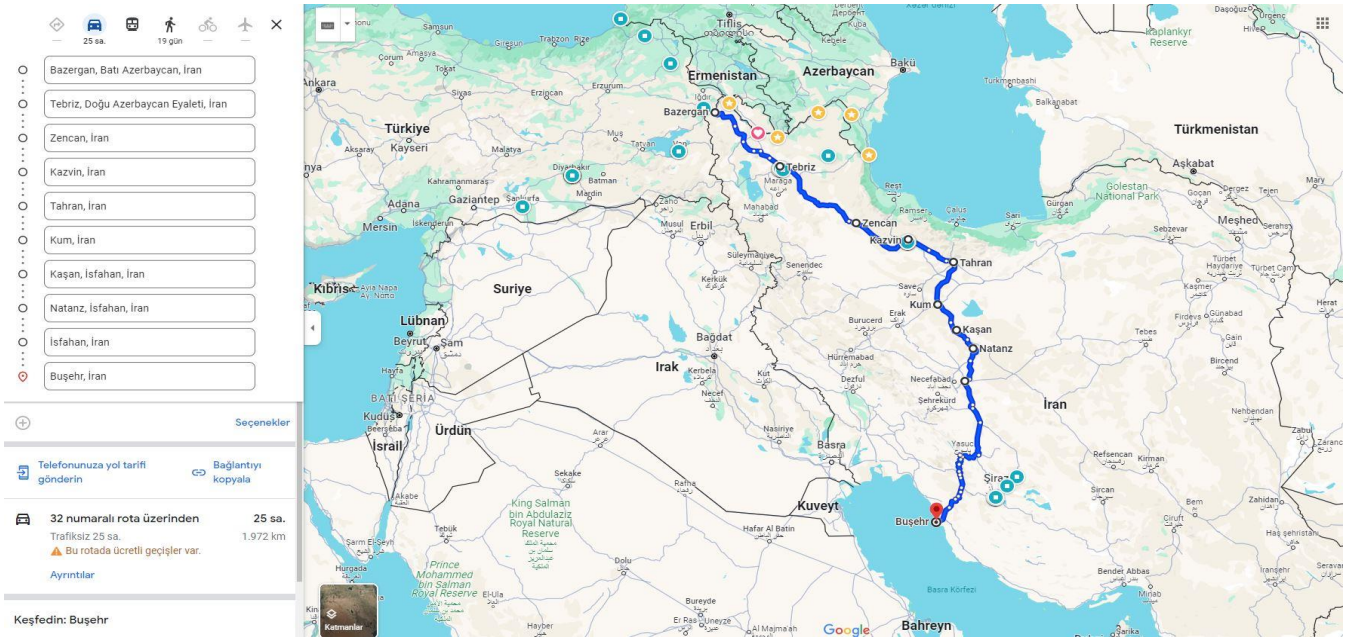
1. Gürbulak (Bazergan)-Bander Abbas Güzergahı

Bu güzergah Bazergan'dan başlayıp Tebriz, Zencan, Tahran, Kaşan, Yezd ve Bander Abbas (Shahid Rajaee Limanı) şehirlerinden oluşmaktadır. Bu yolun toplam uzunluğu 2.174 km'dir.

2. Gürbulak (Bazergan)- Bushehr Güzergahı

Bu güzergah yine Bazergan, Tebriz, Zencan, Tahran, Kum,Kaşan, Natanz ve Bushehr (Bushehr Limanı) şehirlerinden oluşmakta olup, bu güzergahın toplam uzunluğu 1.972 km'dir.

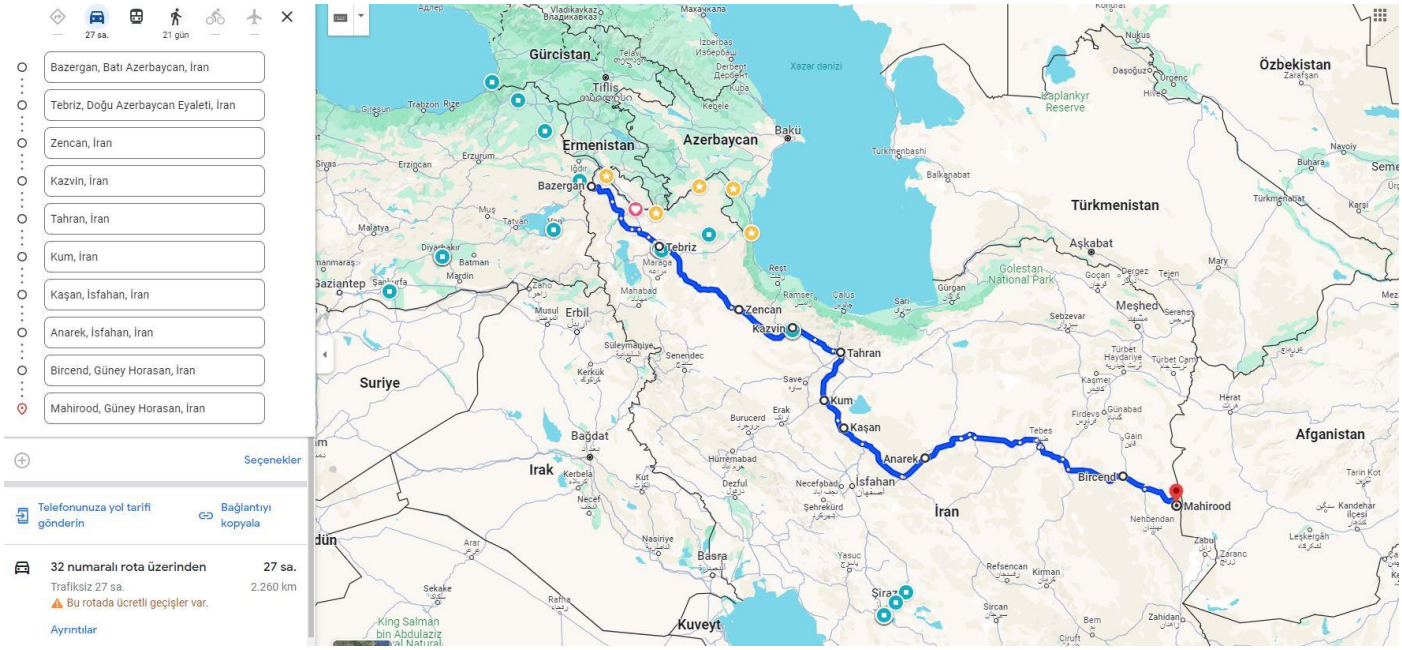
3. Gürbulak (Bazergan)-İmam Khomeini Limanı Güzergahı

Bazergan'da başlayan bu güzergah Tebriz, Zencan, Hamedan, Hürreambad ve Ahvaz şehirlerindne oluşmakta olup, güzergahın toplam uzunluğu 1.520 km'dir.

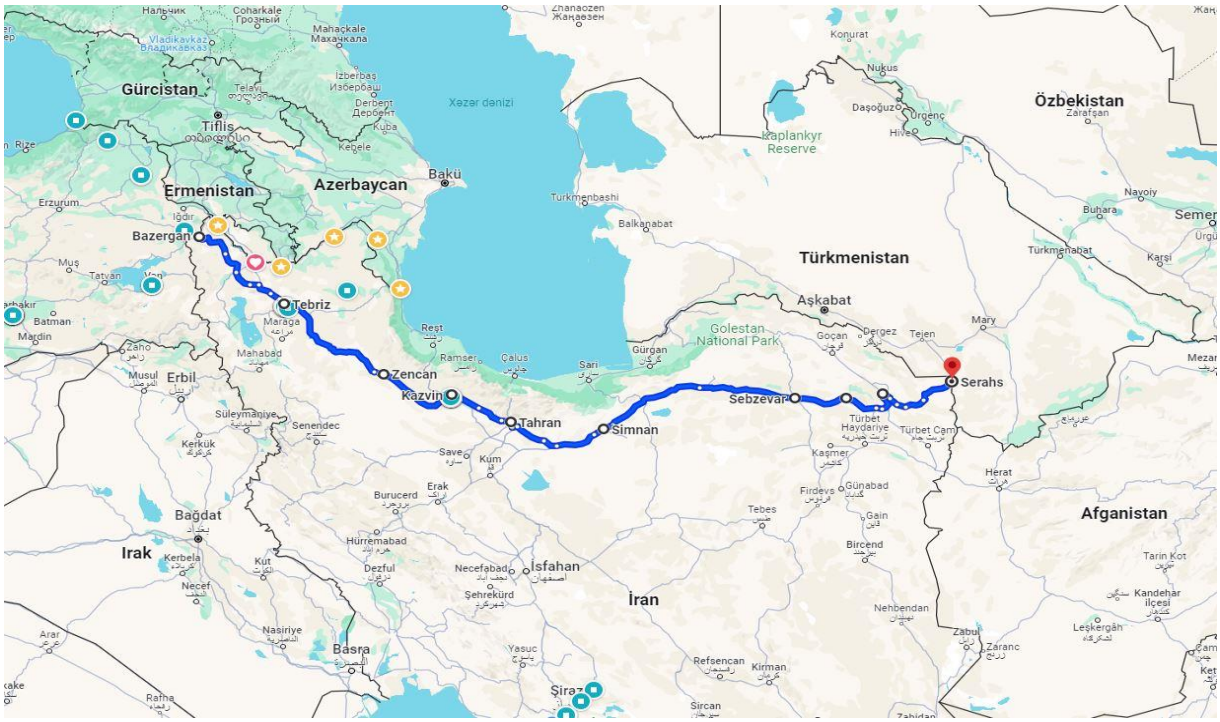
4. Gürbulak (Bazergan)-Mahirood Güzergahı

Bazergan'dan Afganistan'a ulaşan bu güzergah Tebriz, Zencan, Tahran, Kum, Kaşan, Bircend ve Mahirood şehirlerinden oluşmakta olup, güzergahın toplam uzunluğu 2.260 km'dir.

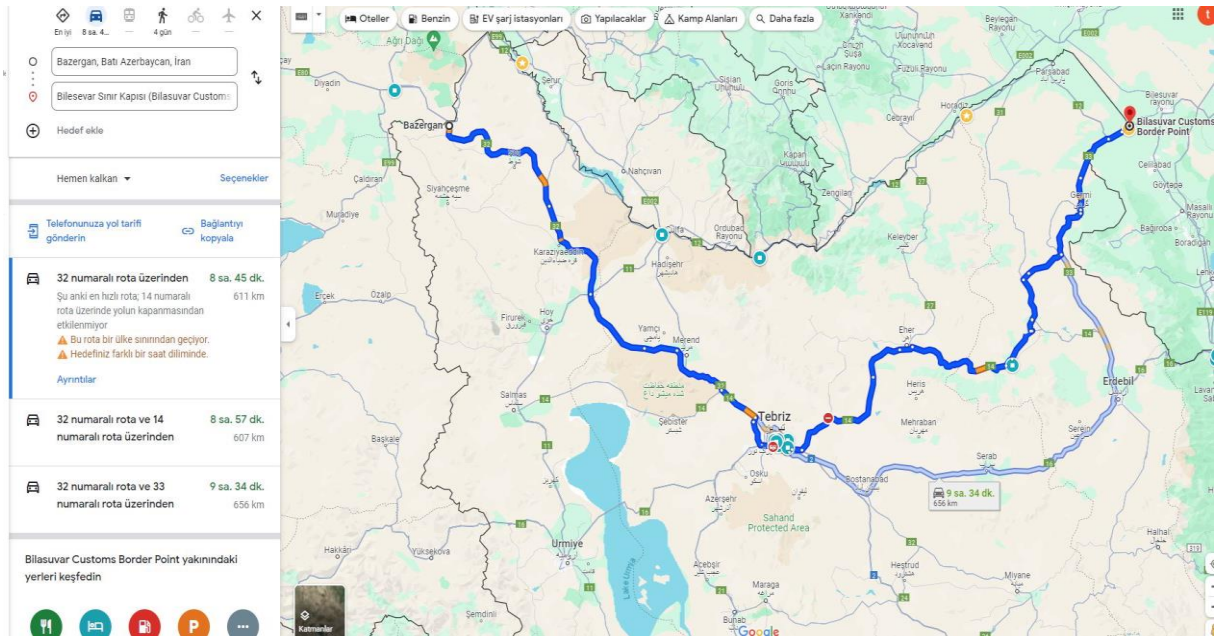
5. Gürbulak (Bazergan)-Serakhs ve Lotfabad Sınır Kapıları Güzergahı

Bazergan'dan Türkmenistan'a ulaşan bu güzergah Tebriz, Zencan, Tahran, Simnan, Sabzevar ve Serahs şehirlerinden oluşmakta olup, güzergahın toplam uzunluğu 1.957 km'dir. Türkmenistan taşımalarının büyük kısmı bu hat üzerinden yapılmaktadır.

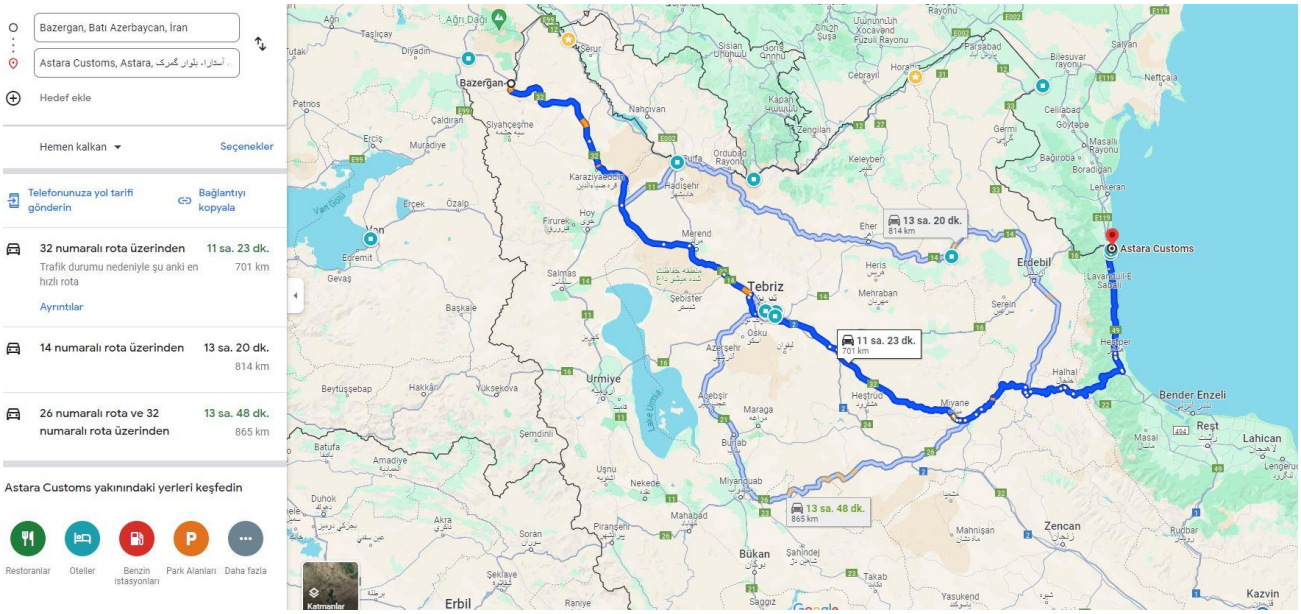
6. Gürbulak (Bazergan)-Bilesevar Güzergahı

Bazergan ile Azerbaycan arasındaki güzergahlardan biri olan bu hat, Bazergan, Tebriz ve Bilesevar şehirlerinden oluşmakta olup, bu güzergah toplam 611 km'dir.

7. Gürbulak (Bazergan)-Astara Güzergahı

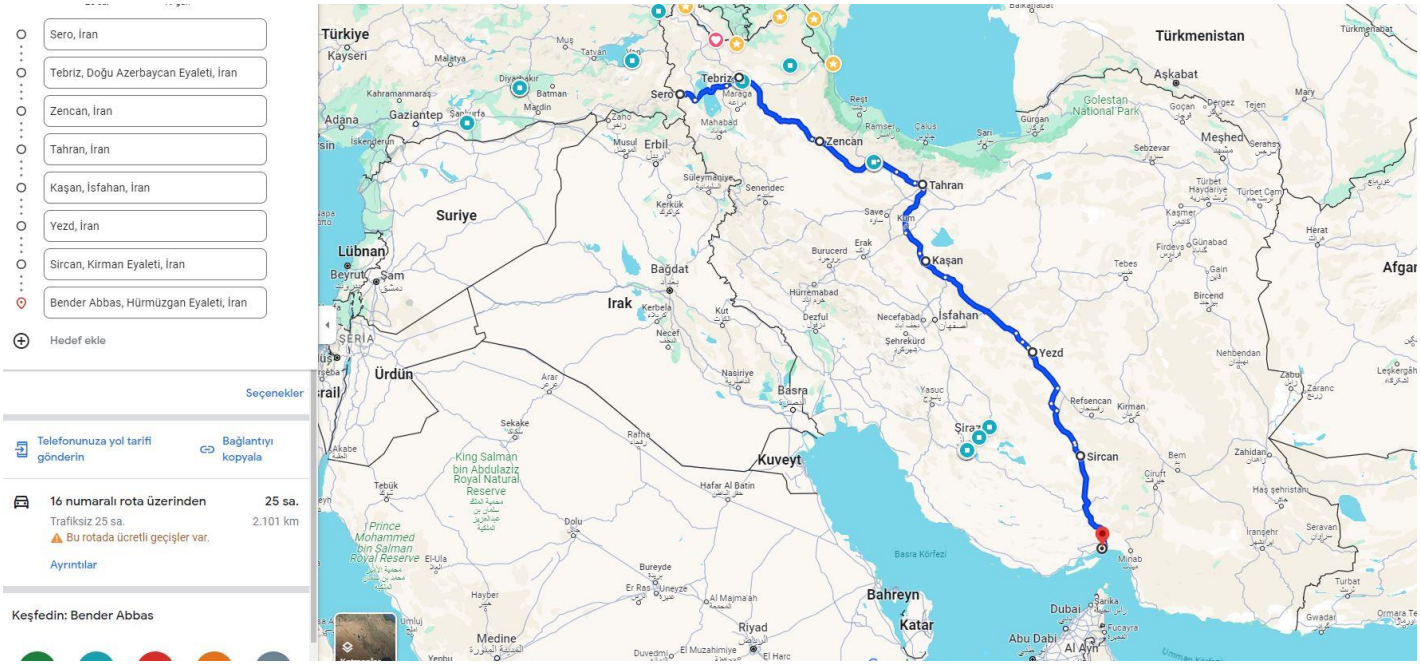
Bazergan ile Azerbaycan arasındaki güzergahlardan biri olan bu hat, Bazergan, Tebriz, Miyaneh ve Astara şehirlerinden oluşmakta olup, bu güzergah toplam 701 km'dir.

<u>Esendere</u> Gümrük Kapımızın karşısında yer alan Sero Gümrük Kapısından İran boyunca uzanan rotalara ilişkin harita görsellerine aşağıda yer verilmektedir.

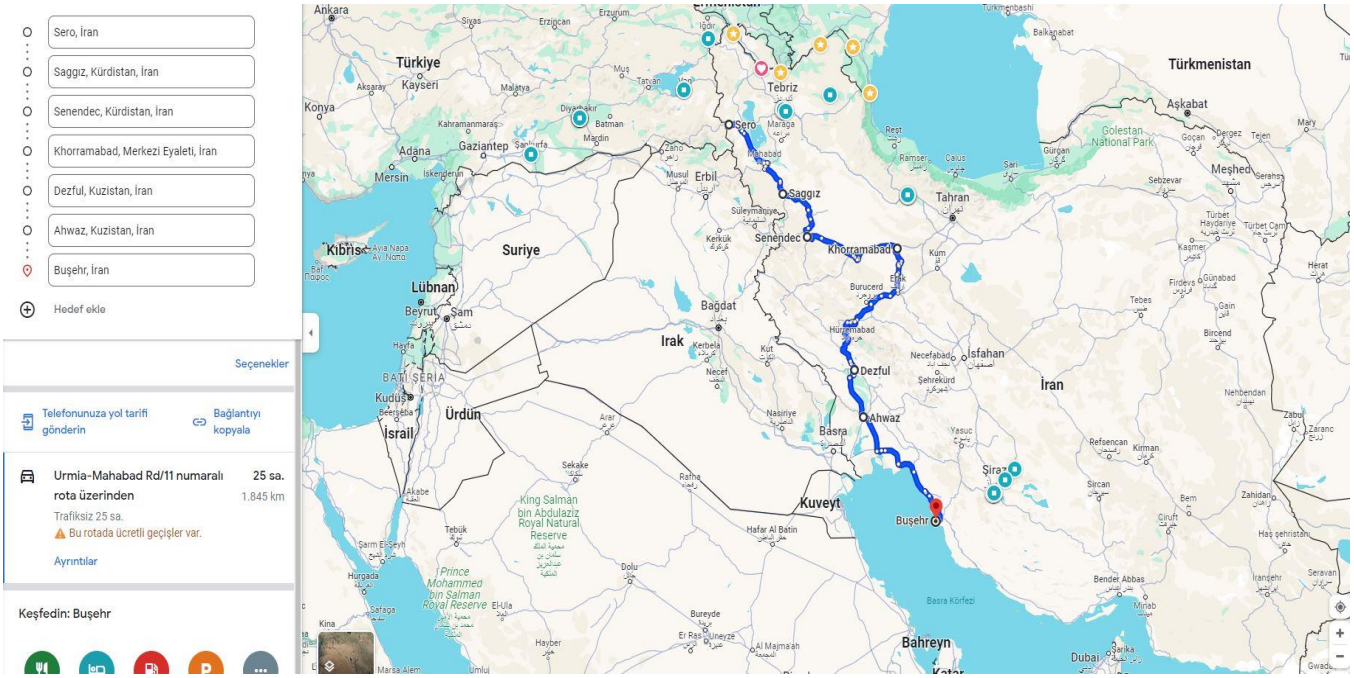
1. Esendere (Sero)-Bander Abbas Güzergahı

Sero ile Bander Abbas (Shahid Rajaee Limanı) limanı arasındaki güzergahlardan biri olan bu hat, Urumiye, Tebriz, Zencan, Tahran, Kaşan, Yazd ve Bander Abbas şehirlerinden oluşmakta olup, bu güzergah toplam 2.101 km'dir.

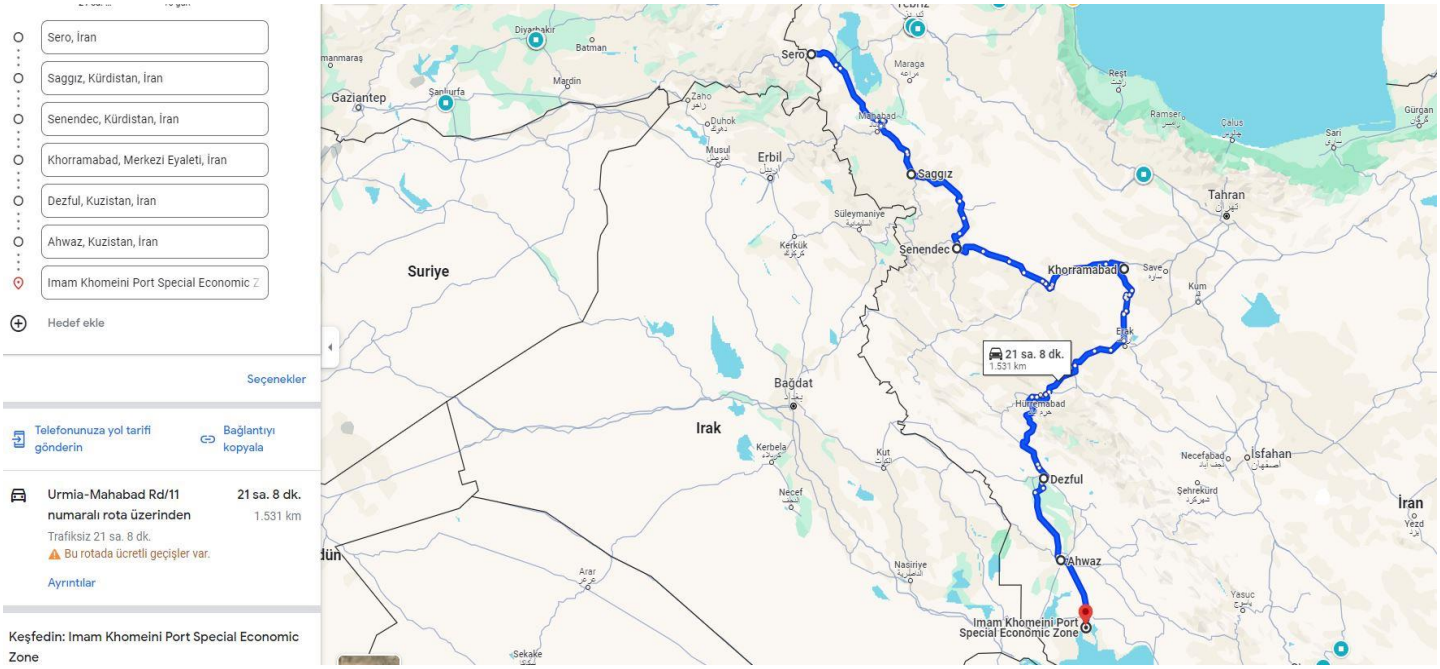
2. Esendere (Sero)-Bushehr Güzergahı

Sero ile Buşehr limanı arasındaki güzergahlardan biri olan bu hat, Urumiye, Senendec, Hürremabad, Dezful, Ahvaz ve Buşehr şehirlerinden oluşmakta olup, bu güzergah toplam 1.845 km'dir.

3. Esendere (Sero)- İmam Khomeini Limanı Güzergahı

Sero ile Imam Humeyni limanı arasındaki güzergahlardan biri olan bu hat Urumiye, Senendec, Hürremabad, Dezful, Ahvaz ve Huzistan şehirlerinden oluşmakta olup, bu güzergah toplam 1.531 km'dir.

4. Esendere (Sero)-Mahirood Güzergahı

Sero'dan Afganistan'a ulaşan bu güzergah Urumiye, Tebriz, Tahran, Kum, Kaşan, Bircend ve Mahirood şehirlerinden oluşmakta olup, güzergahın toplam uzunluğu 2.168 km'dir.

Denizyolu

Ülkenin deniz taşımacılığı sektörünün 1400 yılı (21 Mart 2021-21 Mart 2022) kapasitesi			
No	**Başlık**	**Ölçü**	**Birim**
1	İran İslam Cumhuriyeti'nin yetki alanı altındaki sular	190.000	km²
2	Ülkenin kıyılarının uzunluğu	5.800	km
3	Ülkedeki adaların kıyı şeridi	1.095	km
4	Ticari limanlarının nominal kapasitesi	270	milyon Ton
5	Ticari limanlarının Konteyner kapasitesi	8,2	milyon TEU
6	Ticari limanlarının deniz yolcusu taşıma kapasitesi	25	milyon kişi
7	Ülkenin ticari deniz filosunun kapasitesi	6,14	milyon Ton
8	Ülkenin petrol filosunun kapasitesi	16,5	milyon ton
9	Ülkenin deniz yolcu filosunun kapasitesi	7.200	koltuk
10	İran Limanlar ve Denizcilik Kuruluşu'na bağlı limanların rıhtım uzunluğu	39,5	km
11	Limanların arazi alanı	19.400	hektar
12	Kuruluş'a bağlı limanların alan, rıhtım ve açık depolarının miktarı	1.212	hektar
13	Limanların kapalı depoları alanı	1.737	hektar
14	Limanlarda gümrük faaliyet gösteren şirket sayısı	1.580	adet

Kaynak: İran Denizcilik ve Liman Kurumu 1400 Yılı Faaliyet Raporu

Ülke limanlarında mal ve yolcu taşıma işlemleri ve ilgili istatistikler					
No	**Faaliyet Adı**	**Birim**	**1399 Yılı**	**1400 Yılı**	**Değişim Oranı**
1	Tüm limanlardan petrol ve petrol dışı malların boşaltılması ve yüklenmesi	milyon ton	180	201	12%
2	Tüm limanlarda petrol dışı malların boşaltılması ve yüklenmesi	milyon ton	95	108	13%
3	Tüm limanların (ticari ve petrol) petrol boşaltma ve yüklemesi	milyon ton	85	93	10%
4	Petrol ve petrol dışı malların ticari limanlarda boşaltılması ve yüklenmesi	milyon ton	133	153	15%
5	Petrol dışı malların ticari limanlarda boşaltılması ve yüklenmesi	milyon ton	101	87	15%
6	Ticari limanlarda petrol boşaltma ve yüklemesi	milyon ton	46	52	13%
7	Konteyner boşaltma ve yükleme	bin TEU	1.850	2.157	17%
8	Petrol dışı malların ihracatı	milyon ton	40	42	5%
9	Petrol dışı malların transiti	milyon ton	4,5	6,4	44%
10	Petrol dışı aktarma	milyon ton	2,16	3,5	55%
11	Bin tonun üzerinde giriş yapan gemiler	adet	8.600	9.484	10%
12	Deniz yolcu taşımacılığı	milyon kişi	9,7	13,9	43%
13	Petrol dışı gemiler için ortalama hizmet süresi	gün/gemi	2,7	2,9	7%
14	Petrol dışı gemilerin günlük ortalama bekleme süresi	gün	3,3	3,5	6%

Kaynak: İran Denizcilik ve Liman Kurumu 1400 Yılı Faaliyet Raporu

İran'da uluslararası ihracat, ithalat ve transit işlemlerinin miktar bakımından %96'sı denizyolu ile yapılmaktadır. En çok kullanılan limanlar güney sularında bulunmakta olup sırasıyla Shahid Rajaee (Bandar Abbas), İmam Khomeini (Huzistan), Shahid Bahonar (Bandar Abbas), Bushehr (Buşehr)'dir. Kapasitesi halen istenildiği ölçüde kullanılmayan ve İran'ın tek okyanus-derin deniz limanı kabul edilen Chabahar (Sistan ve Beluçistan) limanı da İran deniz ticareti açısından önemini korumaktadır. Shahid Rajaee Limanının yakınlarında Shahid Rajaee ile koordineli çalışan bir dizi liman silsilesi bulunmaktadır.

Kuzey sularındaki (Hazar) limanlar Hazar'ın sığ bir su olması ve ticaret yapılacak ülkelerin kısıtlı olması sebebiyle kapasite ve faaliyetleri bakımından güney limanlarına göre İran deniz taşımacılığında küçük bir yüzdeye sahiptir. Kuzey sularında öne çıkan limanlar Amirabad, Bandar Anzali ve Astara limanlarıdır.

Güney sularındaki Bandar Abbas ve çevresinde yer alan liman silsileleri her türlü maden, araç gereç ve tüketim ürünlerinin ihracat ve ithalatı için kullanılmaktadır. Huzistan eyaletindeki İmam Khomeini Limanı petrokimya ürünleri ağırlıklı kullanılmakta ayrıca değeri 14 milyar dolara ulaşan İran'ın tahıl ithalatında silo kapasitesi ve dağıtım ağı itibariyle merkez liman olarak kullanılmaktadır. Kuzey sularındaki limanlar daha çok Rusya ile ticaret için kullanılmaktadır (özellikle Rusya'dan ahşap ithalatı ve küçül tonajlı tahıl ve İran'dan kuzeye transit ticaret).

İran liman kapasitelerinin kullanımı uluslararası standardların halen çok altındadır. Bu meyanda, 2023 yılında Abu Dhabi limanının kapasite kullanımı %84 civarında iken Bandar Abbas limanları %28, İmam Khomeini %11 (geçen yıl %21), Bushehr %14, Chabahar %8 (geçen yıl %4) de kalmıştır.

Halihazırda güneyde İmam Khomeini ve Shahid Rajaee limanlarının, kuzeyde Amirabad limanının demiryolu ağına erişimi bulunmaktadır. Chabahar, Astara ve Bandar Anzali limanlarının demiryolu ağına erişimi için projeler inşaat halindedir.

İran'ın tek okyanus-derin deniz limanı kabul edilen Chabahar (Sistan ve Beluçistan) limanı aynı zamanda Hindistan'ın Çin'e karşı rekabet üstünlüğü sağlaması için ambargolardan muaf tutulmuştur. Hindistan'ın Pakistan'ın bypass edilerek ortaasya ülkeleri, Afganistan ve Rusya pazarına erişimi için limandan istifade etmesi için İran ve Hindistan devletleri nezdinde anlaşmalar imzalanmış olup Hindistan devleti tarafından India Global Ports isimli bir şirket bu kapsamda Chabahar limanında faaliyet yürütmektedir. Chabahar limanının demir yolu hattı ile İran'ın kuzey-doğu köşesindeki Sarakhs demiryolu terminaline bağlanması için demiryolu hattı projeleri devam etmekte olup bu

projeler tamamlandığı takdirde Chabahar limanı demiryolu hattı ile ortaasya ülkeleri ve Rusya'ya bağlanabilecektir. Chabahar limanı 1400 İran yılında İran'da özel sektör tarafından en çok yatırım yapılan 3. liman olmuştur.

İran'ın önde gelen ve raporda bahsi geçen limanları demiryolları kısmında aşağıda harita üzerinde gösterilmiştir.

Demiryolu

İran'daki limanların yaklaşık %25'i demiryolu ağına bağlı olmakla birlikte tonaj bakımınından %85 oranında İran'ın denizyolu taşımacılığını gerçekleştiren limanlarının demiryolu ağına bağlantısı bulunmaktadır. İran Demiryolları Kurumu tarafından aşağıda yer alan demiryolları haritasında kırmızı çizgiler faaliyetteki demiryolu hatlarını pembe kesikli çizgiler yapım aşamasındaki demiryolu hatlarını göstermektedir. Ayrıca İmam Khomeini, Shahid Rajaee ve Amirabad limanlarının demiryolu hattına bağlantısı olduğu teyid edilmektedir. Mavi yuvarlaklar demiryolu lojistik merkezlerini ifade etmekte olup ileriki bölümlerde detaylı bilgi verileceği üzere **Astara Demiryolu Terminali ile Sarakhs Demiryolu Terminali** İran dış ticaretinde öne çıkan önemli lojistik merkezlerdir. Diğer taraftan, İran'ın Kapıköy Sınır Kapısı üzerinden Türkiye, Hazar Denizi kıyısından Azerbaycan Cumhuriyeti, Sarakhs üzerinden Türkmenistan ve diğer hatlar yoluyla Afganistan ve Pakistan ile demiryolu bağlantıları bulunmaktadır. Irak ile ise demiryolu bağlantısı bulunmamaktadır.

İran Demiryolları ve Önemli Limanlar Haritası

Kaynak: İran Demiryolları Kurumu (1402)

Astara Demiryolu Terminali

Halihazırda yapım aşamasındaki projenin 2024 yılı sonuna doğru ilk fazının açılması planlanmaktadır. İran-Azerbaycan sınırına 1,4 km uzaklıkta İran topraklarında yer alan terminal 35 hektar genişliğinde ve içinde 30 bin ton kapasiteli tahıl siloları, laboratuvarlar ve kapalı alanlar olacak şekilde tasarlanmıştır. İran-Azerbaycan Cumhuriyeti arası demiryolundan mevcut haliyle 2022 yılında 470 ton mal taşındığı, proje tamamlandığında demiryolu kapasitesinin önce 2 milyon ton sonrasında 4 milyon tona kadar çıkacağı öngörülmektedir. Proje kapsamında tarım ve gıda ürünleri, kimyasal ürünler, orman ve inşaat ürünleri vs. nin taşınabilmesi için uygun altyapılar hazırlanmaktadır. Projenin Azerbaycan-Rusya-İran işbirliğinde inşa edildiği anlaşılmaktadır. Projeyi en çok destekleyen ülkenin Rusya olduğu, Rusya'nın bu hat yardımıyla güney denizlerine ve tersine olacak şekilde hızlı ve düşük maliyetli taşıma yapabileceği değerlendirilmektedir. Halihazırda Hazar ve çevresinden İran'a yapılan taşımalar ortalama 40 gün ve 3.400 dolar/konteyner olup yapılacak terminal ile taşıma maliyetlerinin ve süresinin azalması öngörülmektedir. İran tarafından Astara ve Reşt arası demiryolunun da tamamlanması ile birlikte Rusya'dan ve İran'ın güney limanlarına ilk etapta 2 milyon ton ve sonrasında 4 milyon ton ürün taşınabilecektir. Astara ve Reşt arası demiryolu inşaatı İran tarafından Astara demiryolu terminali ile eşzamanlı olarak yapılmaktadır.

Sarakhs Özel Ekonomik Bölgesi Demiryolu Terminali

İran'ın Türkmenistan ile sınır kapısı olan Sarakhs Gümrük kapısı yakınında yer alan Sarakhs Özel Ekonomik Bölgesi ortaasya, Sibirya ve Afganistan taşımaları ve bu bölgelere yönelik üretim açısından önem arz eden stratejik bir noktada kurulmuştur. Lojistik merkezi olarak tasarlanan bölgede sanayi yatırımları yapılması da teşvik edilmektedir. Geçtiğimiz 1 yıl içerisinde 1,8 milyon ton yük muamelesi Sarakhs demiryolu terminalinde yapılmış olup 2024 yılı sonuna doğru faaliyet girecek yeni fazları ile birlikte terminal kapasitesinin 6,5 milyon tona çıkması öngörülmektedir. İran ve ortaasya devletleri/Rusya arasındaki demiryolu genişliği farklılığı sebebiyle hatlar arası vagon transferi bu terminalde gerçekleştirilmektedir. Halihazırda Çinli firmalar tarafından yeni fazlarının yapımı devam etmektdir. Sarakhs demiryolu terminalinin Chabahar limanına demiryolu hattı projesi ile de bağlanması proje çalışmaları da devam etmektedir. Bölüm bölüm yapılmakta olan Sarakhs-Chabahar limanı demiryolu hattının faaliyete geçirilmesi ile demiryolu taşımacılığında Sarakhs ın önemi daha da artacaktır. Raporun 42. sayfasındaki "**önemli ticari rotalar"** haritasındaki **mavi hat** üzerinden Sarakhs Çin'e bağlanmaktadır.

Havayolu

İran Uluslararası Havaalanları Listesi

Sıra	Hava Alanı Adı	Hava Alanı Çalışma Şekli		Eyalet Adı
		İç uçuşlar	Uluslararası	
1	ABADAN	X	X	HUZESTAN
2	BANDARABBAS	X	X	HORMOZGHAN
3	CHABAHAR	X	X	HORMOZGHAN
4	İMAM KHOMEYNI	X	X	TAHRAN

Sıra	Hava Alanı Adı	Hava Alanı Çalışma Şekli		Eyalet Adı
		İç uçuşlar	Uluslararası	
5	İSFAHAN	X	X	İSFAHAN
6	KERMAN	X	X	KERMAN
7	KISH	X	X	HORMOZGHAN
8	MEHRABAD	X	X	TAHRAN
9	MESHHAD	X	X	KHORASAN RAZAVI
10	QESHM	X	X	HORMOZGHAN
11	SHİRAZ	X	X	FARS
12	TEBRİZ	X	X	DOĞU AZERBAYCAN
13	YAZD	X	X	YAZD
14	ZAHEDAN	X	X	SISTAN BELUCHESTAN

Not:
İran'da toplam havaalanı sayısı 69 olup, bunların 14'ü uluslararası havaalanıdır.

Yabancı Havayollarının Tüm İran Havalimanlarından Uluslararası Uçuşlardaki Performansı
20 Mart 2021- 20 Mart 2022 (İlk 5 şirket ve genel toplam)

Şirket Adı	Yolcu Sayısı		Yük (Kg)		Posta (Kg)		Uçuş Sayısı	
	Giriş Yapan	Çıkış Yapan	Getirilen	Götürülen	Getirilen	Götürülen	Griş	Çıkış
1-THY	521.174	573.099	5.388	0	0	13.038	3.503	3.503
2-FLY DOBAİ	198.600	214.184	370.078	272.053	7.580	0	2.111	2.110
3-QATAR AİRWAYS	174.361	209.999	6.006.070	1.089.690	313.629	150	1.550	1.552
4-PEGASUS	132.932	130.659	0	0	636.898	589.094	838	851
5-EMİRATE	93.411	128.041	1.220.221	1.549.662	837	87.487	638	638
Genel Toplam	**1.590.054**	**1.746.676**	**10.800.579**	**6.878.103**	**1.021.020**	**1.281.722**	**12.431**	**12.453**

Not :
Toplam bölümünde belirtilen rakamlar, THY, Qatar Airways, Fly Dobai, Pegasus, Emirate, Lufthansa, Air Arabia, Salam Air, İraki, Kuwait, Oman Air, Airways Island, Fly Baghdad, Austriani, Sham Wings, Freebird, Crondon, Air

Armina, Nordwind, Ariana Afghan, Airflute, Tailwind, Sun Express, Azal, Kan Vyasa, Cam Air, China Satran olmak üzere toplam 27 Yabancı havayollarının, İran daki faaliyeti hakkındaki bilgilerdir.

İran yerel havayolu şirketlerinin uluslararası uçuşlardaki genel performansının karşılaştırılması

Sıra	Gösterge	Mart 2021-Mart 2022	Mart 2022- Mart 2023	Yıllık Büyüme
1	Uçuş Sayısı	25.035	40.640	%62.3
2	Yolcu Sayısı	3.257.983	5.551.208	%70.4
3	Yük (Ton)	61.464	51.382	-%16.4
4	Hava Postası (Ton)	709	749	5.6

Not :
Mahan Air, İran Air, ATA, Qeshm Air, İran Airtur, Meraj, Aseman, Zagrous, Taban, Caspian,Varash, Sepehran, Kish Air, Pars Air, Karoun, Pouya Air ve Saha olmak üzere toplam 17 İranlı havayolu şirketi uluslararası hava taşımacılığında faaliyet göstermektedir.

İran'da Yabancı havayollarının uluslararası uçuşlardaki genel performansının karşılaştırılması

Sıra	Gösterge	Mart 2021-Mart 2022	Mart 2022- Mart 2023	Yıllık Büyüme
1	Uçuş Sayısı	20.115	24.884	%23.4
2	Yolcu Sayısı	2.284.546	3.336.730	%45.7
3	Yük (Ton)	16.826	17.679	%5.1
4	Hava Postası (Ton)	1.868	2.303	%23.3

Not :
THY, Qatar Airways, Fly Dobai, Pegasus, Emirate, Lufthansa, Air Arabia, Salam Air, İraki, Kuwait, Oman Air, Airways Island, Fly Baghdad, Austriani, Sham Wings, Freebird, Crondon, Air Armina, Nordwind, Ariana Afghan, Airflute, Tailwind, Sun Express, Azal, Kan Vyasa, Cam Air, China Satran olmak üzere toplam 27 Yabancı havayolları, İran daki Uluslararası havaalanlarında uluslararası taşımacılık faaliyeti gösteren hava yolları olarak açıklanmıştır.

b. Önemli limanlar, lojistik merkezler, ticaret merkezleri,

Önemli Limanlar

Shahid Rajaee Limanı

Shahid Rajaee Limanı İran'ın en işlek ve en çok ürün ihracat ve ithalatının yapıldığı limanıdır. Liman ülkenin ekonomik başkenti mahiyetindeki Tahran'a ve ülkenin diğer bölgelerine karayolu, demiryolu ve havayolu ile bağlı durumdadır. Liman özellikle İran-Irak Savaşı döneminde İran'ın batı bölgesindeki limanların stratejik zayıflığının ortaya çıkması nedeniyle önem kazanmış ve hızla gelişmiştir. Limanda petrol rafinerisi de bulunmaktadır. Shahid Rajaee Limanı aynı zamanda özel ekonomik bölge statüsünde olup 1401 yılında Shahid Rajaee Özel Ekonomik Bölge Gümrüğü'nden 20,2 milyar dolar ithalat (9,6 milyon ton) ve 8,7 milyar dolar (22,8 milyon ton) ihracat yapılmıştır.

Shahid Rajaee Limanının Sunduğu Avantajlar

- Özel ekonomik bölgelerinin avantajlarından ve muafiyetlerinden yararlanma ve Kish ve Qeshm serbest bölgelerine yakınlığı
- Serbest karasulara kolay erişim ve deniz ulaşım imkanlarından azami seviyede yararlanma
- Kuzey-Güney koridoru başta olmak üzere uluslararası transit koridorlarının ana güzergahında yer alması ve Orta Asya, Kafkasya, Basra Körfezi ve Umman Denizi, Afganistan, Pakistan ve Irak ülkelerine geçiş kolaylığı sağlaması
- Ülkenin ana üretim ve sanayi merkezlerine yakınlığı
- Orta Asya, Rusya ve Kuzey Avrupa ülkeleriyle demiryolu ve karayoluyla doğrudan bağlantı
- Boşaltma, yükleme ve konteyner operasyonları için özel bir demiryolu hattı ile modern ekipman ve tesislerin avantajlarından yararlanma
- Yakıt transiti ve ikmali, konteyner, genel ürünler, petrol ürünleri ve maden-mineral maddeleri için özel terminallerin varlığı
- BOT ve BOOT sözleşmeleri ile devredilebilir sanayi, petrol ve hizmet faaliyetlerine uygun arazilere sahip olması
- Özel sektör için ofis binası, depo ve tesis inşa etme imkanı
- Su, elektrik, telefon, IT ve yüzey suları bertaraf sisteminin varlığı
- Bankacılık, kredi, sigorta, gümrük ve ilgili diğer hizmet kuruluşlarının varlığı

Shahid Rajaee limanının 1399 ve 1400 yıllarındaki performansının özeti				
Konu/Ürün/Mal	**Faaliyet türü**	**Birim**	**1399 Yılı**	**1400 Yılı**
Konteyner Ürünü	Toplam boşaltma ve yükleme	TEU	1.469.679	1.761.959
	Dolu konteynerin boşaltılması ve yüklenmesi	TEU	1.190.803	1.449.079
	Boş konteynerlerin boşaltılması ve yüklenmesi	TEU	278.876	312.880
Giriş yapan gemiler	Toplam	adet	3.965	4.485
	Bin ton üzeri	adet	3.088	3.431
	Bin ton altı	adet	877	1.054
Çıkış yapan gemiler	Tolplam	adet	3953	4.452
	Bin ton üzeri	adet	3.080	3.400
	Bin ton altı	adet	873	1.052
Petrol ve petrol dışı ürünler	**Toplam boşaltma ve yükleme**	**ton**	**66.615.175**	**73.249.519**
Petrol dışı ürünler	Toplam boşaltma ve yükleme	ton	36.888.274	43.341.490
	Boşaltma	ton	12.402.838	16.155.298
	Yükleme	ton	24.485.436	27.186.192
	İthalat	ton	7.928.182	10.457.609
	İhracat	ton	22.001.910	22.587.036
	Transit	ton	4.087.556	5.959.145
	Kabotaj	ton	323.421	634.558
	Tranşip	ton	2.034.687	3.303.271
	Diğer yöntemler	ton	512.517	399.871
Petrol ürünleri	Toplam boşaltma ve yükleme	ton	29.726.901	29.908.029
	Boşaltma	ton	14.141.786	16.502.072
	Yükleme	ton	15.585.115	13.405.957
	İthalat	ton	20.502	34.246
	İhracat	ton	12.237.286	12.297.913

	Transit	ton	82.921	109.003
	Kabotaj	ton	17.375.138	17.466.867
	Tranşip	ton	0	0
	Diğer yöntemler	ton	11.054	0

Kaynak: İran Denizcilik ve Liman Kurumu 1400 Yılı Faaliyet Raporu

Shahid Rajaee Limanı'nın Tesisleri ve Altyapısı											
Limanın toplam alanı (hektar)	**Toplam depo alanı (hektar)**	**Kapalı deponun alanı (bin metrekare)**	**Rıhtım**								
			Sayı	**Kullanım**	**Uzunluk (metre)**	**Derinlik (metre)**	**Mal Kabul kapasitesi (milyon ton)**				
5.100	549	207	9	Konteyner	2.500	5,7-15	139				
			15	Genel	3.395						
			12	Petrol ve petrol ürünleri	1.995						
			6	Çeşitli	1.235						
Liman Ekipmanları (cihaz)											
Teçhizat Türü	**Gantry Crane**	**Trans Tainer**	**Sucker**	**Intake Valve**	**Reach Stacker**	**Empty Container Handler**	**Forklift**	**Çeşitli Vinçler**			
Toplam	30	96	6	2	99	67	575	97			
Deniz Ekipmanları (cihaz)											
Teçhizat Türü	**Çekici**	**Pilot Boat**	**Dredger**	**Arama Kurtarma Botu**	**Garbage Sweeper**	**Multi Cat**	**Buoy**	**Coast Guard**	**Barge**	**Rigger Boat**	**Mini Landing craft**
Toplam	10	6	4	7	2	2	1	4	3	2	2

Boşaltma ve yükleme hizmetleri: petrol ürünleri, yemeklik yağlar, maden ve metal ürünleri-mineraller, tahıllar, genel ürünler, konteyner ürünleri
Liman hizmetleri: mal depolanması ve işlenmesi

Kaynak: İran Denizcilik ve Liman Kurumu 1400 Yılı Faaliyet Raporu

İmam Khomeini Limanı

Fars Körfezi'nin kuzey ucunda Irak sınırına yakın Khuzestan Eyaletinde bulunan İmam Khomeini Limanı ülkedeki en işlek ikinci limandır. Liman petrokimya ürünleri ağırlıklı kullanılmakta ayrıca değeri 14 milyar dolara ulaşan İran'ın tahıl, sıvı yağ gibi stratejik tarım ürünleri ithalatında silo kapasitesi ve dağıtım ağı itibariyle merkez liman olarak kullanılmaktadır. Limanın tahıl boşaltma-yükleme için kullanılan 240 metre uzunluğuda rıhtımı bulunmaktadır. Liman demiryolu hattına bağlıdır. Limana yakın petrol ve doğalgaz tabanlı petrokimya sanayi bölgeleri ve tesisleri bulunmakta olup liman petrokimya ürünleri ihracatı için yoğun bir şekilde kullanılmaktadır. İmam Khomeini Limanı aynı zamanda özel ekonomik bölge statüsünde olup 1401 yılında İmam Khomeini Özel Ekonomik Bölge Gümrüğü'nden 9,6 milyar dolar ithalat (16,6 milyon ton) ve 5,2 milyar dolar (10,3 milyon ton) ihracat yapılmıştır.

İmam Khomeini Limanının Sunduğu Avantajlar

- Özel ekonomik bölgelerinin avantajlarından ve muafiyetlerinden yararlanma
- Ülkenin ana transit ve demiryolu ağıyla bağlantısının olması
- İran'ın en büyük petrokimya özel ekonomik bölgesine en yakın liman olması
- Arvand ticari-endüstriyel serbest bölgesine yakınlığı
- Güneydoğu Asya ve Fars Körfezi ülkeleri ile Irak, Türkiye, Orta Asya, Kafkaslar ve Doğu Avrupa ülkeleri arası transit güzergahında yer alması
- 150 bin tonluk büyük gemi kabul edebilme imkanı
- 700 bin TEU kapasiteli özel konteyner terminali
- Özel tahıl terminali ve ülkedeki en büyük tahıl limanı
- En gelişmiş liman ekipmanlarına sahip olması
- Panamax post konteyner gemilerini boşaltma ve yükleme imkanı
- Malların ülkenin en önemli ticari ve sanayi merkezlerine ve bu merkezlerinden limana taşınma imkanı
- Endüstriyel tesislerin, enerji santrallerinin, depoların, tankların ve servis merkezlerinin inşası için yatırım fırsatları sunması

İmam Humeyni limanının 1399 ve 1400 yıllarındaki performansının özeti				
Konu/Ürün/Mal	**Faaliyet türü**	**Birim**	**1399 Yılı**	**1400 Yılı**
Konteyner Ürünü	Toplam boşaltma ve yükleme	TEU	118.612	128.768
	Dolu konteynerin boşaltılması ve yüklenmesi	TEU	76.672	89.336
	Boş konteynerlerin boşaltılması ve yüklenmesi	TEU	41.940	39.432
Giriş yapan gemiler	Toplam	Adet	1.309	1.576
	Bin ton üzeri	Adet	1.286	1.525
	Bin ton altı	Adet	23	51
Çıkış yapan gemiler	Tolplam	Adet	1.313	1.568
	Bin ton üzeri	Adet	1.291	1.517
	Bin ton altı	Adet	22	51
Petrol ve petrol dışı ürünler	**Toplam boşaltma ve yükleme**	**ton**	**39.122.366**	**45.981.056**
Petrol dışı ürünler	Toplam boşaltma ve yükleme	ton	26.439.239	29.311.260
	Boşaltma	ton	17.801.011	20.592.560
	Yükleme	ton	8.638.228	8.718.700
	İthalat	ton	17.129.762	19.928.592
	İhracat	ton	8.475.485	8.540.208
	Transit	ton	0	0

	Kabotaj	ton	607.791	535.765
	Tranşip	ton	95.768	142.937
	Diğer yöntemler	ton	130.433	163.758
Petrol ürünleri	Toplam boşaltma ve yükleme	ton	12.683.127	16.669.796
	Boşaltma	ton	1.092.115	1.912.529
	Yükleme	ton	11.591.012	14.757.267
	İthalat	ton	59.403	297.692
	İhracat	ton	8.550.761	12.608.986
	Transit	ton	144.657	1.416.040
	Kabotaj	ton	3.868.423	2.347.078
	Tranşip	ton	0	0
	Diğer yöntemler	ton	59.883	0

Kaynak: İran Denizcilik ve Liman Kurumu 1400 Yılı Faaliyet Raporu

İmam Khomeini Limanı'nın Tesisleri ve Altyapısı										
Limanın toplam alanı (hektar)	**Toplam depo alanı (hektar)**	**Kapalı deponun alanı (bin metrekare)**	**Rıhtım**							
			Sayı	**Kullanım**	**Uzunluk (metre)**	**Derinlik (metre)**	**Mal Kabul kapasitesi (milyon ton)**			
11000	262	952	1	tahıl ambarı (Silo)	240	11	60			
			5	konteyner	1040	13				
			23	Çuvallı Ürünler	3550	11-13				
			3	inşaat ürünleri	548	12-13				
			2	Sınai Tozlar	175	13				
			4	petrol	725	10-14				
			2	sıvı yağ	365	12-13				

Liman Ekipmanları (cihaz)										
Teçhizat Türü	**Gantry Crane**	**Trans Tainer**	**Cereal Sucker**	**Alandaki Vinçler**	**Forklift**	**Silo Intake Valve**	**Intake Valve**	**Sahil Vinçleri**	**Reach Stacker**	**Top lift**
Toplam	4	6	12	18	48	2	2	13	4	1

Deniz Ekipmanları (cihaz)										
Teçhizat Türü	**Dredger**	**Çekici**	**Boat**	**Buoy**	**Yakıt Taşıyıcı**	**Su Taşıyıcı**				
Toplam	4	11	15	2	2	1				

Mal boşaltma ve yükleme hizmetleri: tahıl, tank içerinde sıvı, kuru çuvallı ürünler, mineral, petrol ürünleri, genel mallar ve konteynerli mallar.
Liman Hizmetleri: Malların depolanması ve işlenmesi, tahıl siloları, tank içerinde sıvı ve petrol ürünleri için depolama tankları

Kaynak: İran Denizcilik ve Liman Kurumu 1400 Yılı Faaliyet Raporu

Shahid Bahonar Limanı

Önceki bölümlerde ifade edildiği üzere Fars Körfezi kıyısında Bandar Abbas şehri yakınlarında birbirine yakın limanlar bulunmaktadır. Bu limanların en büyükleri **Shahid Rajaee ve Shahid Bahonar** Limanlarıdır.

Shahid Bahonar Limanının Sunduğu Avantajlar

- Maksimum 11,5 metre su derinliği ile büyük gemilerin yanaşmasına imkan vermesi
- Yeni yazılım sistemlerinden yararlanarak, gümrük işlemlerinin hızlandırılması
- Ülkenin en büyük uluslararası deniz yolcu terminaline sahip olması
- Önemli nakliye rotası olan Hürmüz Boğazı'na stratejik yakınlığı
- Kuzey-Güney uluslararası transit koridoru güzergahında bulunması
- Sıvılaştırılmış doğal gaz (Natural Gas Condensate) ihracatı için gerekli altyapı ve kapasiteye sahip olan tek terminal olması
- Jebel Ali, Sharjah gibi önemli Dubai limanları ve ticaret merkezlerine yakınlığı
- Fars Körfezi limanlarına soğuk zincir ürünleri ve meyve ve sebze ihraç eden en büyük liman olması
- Alışveriş merkezlerine, sağlık merkezine, havaalanına ve demiryolu hattına kolay erişiminin olması
- Yolcu gemilerine geçiş ücretinde %80 indirim sağlanması
- Kanalizasyon suyunun denize karışmasını önleyecek arıtma tesisi

Bahonar limanının 1399 ve 1400 yıllarındaki performansının özeti				
Konu/Ürün/Mal	**Faaliyet türü**	**Birim**	**1399 Yılı**	**1400 Yılı**
Konteyner Ürünü	Toplam boşaltma ve yükleme	TEU	98.642	65.625
	Dolu konteynerin boşaltılması ve yüklenmesi	TEU	50.221	33.021
	Boş konteynerlerin boşaltılması ve yüklenmesi	TEU	48.421	32.604
Giriş yapan gemiler	Tolplam	Adet	3.980	3.841
	Bin ton üzeri	Adet	459	357
	Bin ton altı	Adet	3.521	3.484
Çıkış yapan gemiler	Tolplam	Adet	3.969	3.844
	Bin ton üzeri	Adet	461	355
	Bin ton altı	Adet	3.508	3.489
Deniz Yolcusu	Toplam Deniz yolcusu	Adet	0	1.254
	Deniz yolcusu (Gidiş)	Adet	0	407
	Deniz yolcusu (Dönüş)	Adet	0	847

Kaynak: İran Denizcilik ve Liman Kurumu 1400 Yılı Faaliyet Raporu

Shahid Bahonar Limanı'nın Tesisleri ve Altyapısı							
Limanın toplam alanı hektar)	**Toplam depo alanı (hektar)**	**Kapalı deponun alanı (bin metrekare)**	**Rıhtım**				
			Sayı	**Kullanım**	**Uzunluk (metre)**	**Derinlik (metre)**	**Mal Kabul kapasitesi (milyon ton)**
16	4,5	24	5	Genel	860	7,2-11	2,7
			3	Yolculuk ve Taşımacılık	60		
			2	Hizmet	36		
			2	Petrol	335		
			1	Deniz Ürünüleri Kurumu'na ait olanlar	172		
Liman Ekipmanları (cihaz)							
Teçhizat Türü	**Vinç 20-82 ton**	**Vinç 90-150 ton**	**Forklift 3-15 ton**	**Tagg Master**	**Traktör**		
Toplam	8	2	7	2	3		

Kaynak: İran Denizcilik ve Liman Kurumu 1400 Yılı Faaliyet Raporu

Bushehr Limanı

Doğal bir limana sahip olması sebebiyle eski zamanlarda İran tarihinin en önemli limanı ve liman şehri olmuştur. Kacar Devleti zamanında şehrin ekonomik önemi de dikkate alınarak Osmanlı, Hollanda, Büyük Britanya gibi ülkelerin konsolosluk binaları bulunmaktaydı. Halihazırda İran devleti tarafından liman imkanlarının geliştirilmesi için yatırımlar devam etmektedir. Bushehr Limanı İran'ın körfez ülkelerine en yakın limanı olup liman faaliyetlerinde bu husus etkili olmaktadır. Diğer taraftan, güvenli ve sürdürülebilir bir taşımacılık hattı oluşturulduğu takdirde ülkemizden Körfez ülkelerine yönelik ihracatta ve ülkemizin Çin'den ithalatında maliyet ve zaman açısından daha tasarruflu olması sebebiyle Bushehr Limanından istifade edilebileceği değerlendirilmektedir.

Bushehr Limanının Sunduğu Avantajlar

- Özel ekonomik bölgelerinin avantajlarından ve muafiyetlerinden yararlanma
- Bir nevi gümrük vergisi olan commercial benefit (sud-e bazargani) de %20 indirim tanınması
- Limana bitişik olarak Negin Liman Kompleksi'nde arazi, liman alanları ve altyapı ve üstyapı geliştirme projelerinin devam etmesi
- Yurtiçi ve yurtdışı pazarlara hızlı erişim imkanı
- Fars, İsfahan, Kahkiloyeh ve Boyer Ahmad eyaletlerinin üretim ve tüketim merkezlerine en kısa mesafe olması
- Fars Körfezi ülkelerine (Katar, Bahreyn ve Suudi Arabistan) en yakın güney limanı olması
- Gemi inşa endüstrilerinin olduğu ve gemilere hizmet verme imkanı
- Ülkenin enerji merkezi olan Khark Adası'ndaki en büyük petrol ihracat terminallerine ve Asalouye limanına yakınlığı
- Çimento, klinker vb. maden ihracat merkezlerine yakınlığı
- Özel soğuk hava depo kapasitesiyle ülkenin en büyük meyve ithalat ve ihracat terminali
- Kimyasal madde ihracatı alanında avantajlı olması
- Bölge limanları arasında mal ve konteyner aktarımı için en iyi deniz güzergahında yer alması
- Soğutmalı konteyner terminaline sahip olması
- Limanın bağlı olduğu Hormozgan eyaletinin 937 km uzunluğuyla Fars Körfezi'nde en uzun kıyı şeridine sahip olan eyalet olması
- Kuzey-güney koridoru üzerinde yer alması

Bushehr Limanının 1399 ve 1400 yıllarındaki performansının özeti				
Konu/Ürün/Mal	**Faaliyet türü**	**Birim**	**1399 Yılı**	**1400 Yılı**
Konteyner Ürünü	Toplam boşaltma ve yükleme	TEU	37.159	40.635
	Dolu konteynerin boşaltılması ve yüklenmesi	TEU	30.551	34.763
	Boş konteynerlerin boşaltılması ve yüklenmesi	TEU	6.608	5.872
Giriş yapan gemiler	Tolplam	adet	2.189	2.472
	Bin ton üzeri	adet	559	586
	Bin ton altı	adet	1.630	1.886
Çıkış yapan gemiler	Tolplam	adet	2.190	2.408
	Bin ton üzeri	adet	564	555
	Bin ton altı	adet	1.626	1853
Deniz Yolcusu	Toplam Deniz yolcusu	adet	72.985	65.544
	Deniz yolcusu (Gidiş)	adet	36.285	31.799
	Deniz yolcusu (Dönüş)	adet	36.700	33.745

Kaynak: İran Denizcilik ve Liman Kurumu 1400 Yılı Faaliyet Raporu

Bushehr Limanı'nın Tesisleri ve Altyapısı													
Limanın toplam alanı (hektar)	**Toplam depo alanı (hektar)**	**Kapalı deponun alanı (bin metrekare)**	**Rıhtım**										
			Sayı	**Kullanım**	**Uzunluk (metre)**	**Derinlik (metre)**	**Mal Kabul kapasitesi (milyon ton)**						
567	31,8	30,7	11	Genel	1589	4-12	13,4						
			1	Petrol ve Petrol Ürünleri	250								
			2	Konteyner	388								
			1	Roll-on/roll-off	70								
			2	Negin Kompleksi Kooperatif Üye İhracatçıları	70								
			2	Negin Kompleks, İthalat ve İhracat	300								
Liman Ekipmanları (cihaz)													
Teçhizat Türü	**Çeşitli Vinçler**	**Gantry Crane**	**Trans Tainer**	**Reach Stacker**	**Empoty Stacker**	**Çeşitli Çekiçiler**	**Top Lift**	**Drainage Pump**	**Forklift**	**Crane spreader**	**Traktör**	**Grab**	
Toplam	7	2	6	10	5	52	3	106	42	4	9	2	
Deniz Ekipmanları (cihaz)													
Teçhizat Türü	**Çekici**	**Kurtarma Botları**	**Pilot Boat**	**Boomin Beaver**	**Sahil Jandarma Botları**	**Dredger**	**Multi Cat**	**Gemicilikte kullanılan Yan araçlar**					
Toplam	13	6	3	3	1	1	4	92					

Kaynak: İran Denizcilik ve Liman Kurumu 1400 Yılı Faaliyet Raporu

Chabahar Limanı

İran'ın tek okyanus-derin deniz limanı kabul edilen Chabahar (Sistan ve Beluçistan) limanı aynı zamanda Hindistan'ın Çin'e karşı rekabet üstünlüğü sağlaması için ambargolardan muaf tutulmuştur. Hindistan'ın Pakistan'ın bypass edilerek ortaasya ülkeleri, Afganistan ve Rusya pazarına erişimi için limandan istifade etmesi için İran ve Hindistan devletleri nezdinde anlaşmalar imzalanmış olup Hindistan devleti tarafından India Global Ports isimli bir şirket bu kapsamda Chabahar limanında faaliyet yürütmektedir. Chabahar limanının demir yolu hattı ile İran'ın kuzey-doğu köşesindeki Sarakhs demiryolu terminaline bağlanması için demiryolu hattı projeleri devam etmekte olup bu projeler tamamlandığı takdirde Chabahar limanı demiryolu hattı ile ortaasya ülkeleri ve Rusya'ya bağlanabilecektir. Chabahar limanı 1400 İran yılında İran'da özel sektör tarafından en çok yatırım yapılan 3. liman olmuştur. Chabahar Limanının işlerlik kazanması için İran devleti tarafından aşağıda açıklandığı üzere geniş teşvikler sunulmaktadır. Önümüzdeki dönemde Chabahar Limanının transit ticaret ve İran'ın dış ticaretinde daha iyi bir konuma geleceği değerlendirilmektedir.

Chabahar Limanının Sunduğu Avantajlar

- Kuzey-Güney ticaret koridoru'nun giriş kapısı niteliğinde olması ve İran doğusundaki en büyük yatırım ve kalkınma projesi olması
- Ülkedeki tek okyanus limanı ve Chabahar Serbest Ticaret Bölgesi'ne yakınlığı
- Chabahar limanının orta asya, güney asya, Afganistan, Hindistan, Umman ve Doğu Afrika ülkeleri arasındaki mal taşımacılığında en yakın transit liman olması
- Gemi tahliye işlemlerinde konteynerler için kademeli THC indirimİ sağlanması
- Konteyner gemileri ve konteyner operasyonları için liman hizmetlerinde %80 indirim
- Gemiler için rehberlik, çekici ve arıtma ücretlerinde %60 indirim
- Liman kenarındaki otopark ücretlerinde %80 indirim
- Chabahar limanında boşaltılan ve yüklenen konteynerlerde diğer limanlara kıyasla %30 THC indirimi
- Yukarıdaki indirime ek olarak ihracat konteynerlerinde %25 THC indirimi ve transit geçişlerde %50 THC indirimi
- İthalat konteyner depolamada %75 indirim, ihracat konteyner depolamasında %80 indirim ve transit konteyner depolamasında %90 indirim
- THC dolu konteynerlerde %75 indirim, THC boş konteynerlerde %45 indirim ve her türlü transit ve kabotaj konteynerlerinde depolamada %90 indirim
- İhraç veya transit mallar için Chabahar limanına giren boş konteynerlerin THC'sinde %100 indirim.
- İhraç veya transit mal yüklemek amacıyla Çabahar limanlarına giren boş konteynerlerin depolanmasında 3 ay muafiyet
- Diğer güney limanlarına kıyasla tüm gümrük işlemlerinde navlun ve depolama maliyetlerinde %30 indirim
- Chabahar limanında maden ürünleri ve inşaat malzemeleri için 3 aylık depolama muafiyeti

Chabahar Limanının 1399 ve 1400 yıllarındaki performansının özeti				
Konu/Ürün/Mal	**Faaliyet türü**	**Birim**	**1399 Yılı**	**1400 Yılı**
Konteyner Ürünü	Toplam boşaltma ve yükleme	TEU	27.822	18.976
	Dolu konteynerin boşaltılması ve yüklenmesi	TEU	18.556	11.361
	Boş konteynerlerin boşaltılması ve yüklenmesi	TEU	9.266	7615
Giriş yapan gemiler	Tolplam	Adet	269	351
	Bin ton üzeri	Adet	146	135
	Bin ton altı	Adet	123	216

Çıkış yapan gemiler	Tolplam	Adet	294	327
	Bin ton üzeri	Adet	147	122
	Bin ton altı	Adet	147	205
Petrol ve petrol dışı ürünler	Toplam boşaltma ve yükleme	ton	2.932.255	4.082.567
Petrol dışı ürünler	Toplam boşaltma ve yükleme	ton	1.553.206	2.613.997
	Boşaltma	ton	1.415.366	2.159.441
	Yükleme	ton	137.840	454.556
	İthalat	ton	1.303.989	2.130.112
	İhracat	ton	105.099	436.132
	Transit	ton	119.904	0
	Kabotaj	ton	0	2.687
	Tranşip	ton	749	0
	Diğer yöntemler	ton	23.465	19.610
Petrol ürünleri	Toplam boşaltma ve yükleme	ton	1.379.049	1.468.570
	Boşaltma	ton	1.379.024	1.468.570
	Yükleme	ton	25	0
	İthalat	ton	0	55
	İhracat	ton	0	0
	Transit	ton	41	0
	Kabotaj	ton	1.379,008	1.468.515
	Tranşip	ton	0	0
	Diğer yöntemler	ton	0	0

Kaynak: İran Denizcilik ve Liman Kurumu 1400 Yılı Faaliyet Raporu

Chabahar Limanı'nın Tesisleri ve Altyapısı								
Limanın toplam alanı (hektar)	**Toplam depo alanı (hektar)**	**Kapalı deponun alanı (bin metrekare)**	**Rıhtım**					
			Sayı	**Kullanım**	**Uzunluk (metre)**	**Derinlik (metre)**	**Mal Kabul kapasitesi (milyon ton)**	
461	96	52	3	Kaç Kullanımlı (Beheşti Alanı)	950	13-16	9,5	
			2	Genel (Beheşti Alanı)	640			
			1	Petrol	265			
			1	Kaç Kullanımlı (Kalanteri Alanı)	185	4-11		
			3	Genel (Kalanteri Alanı)	150			
			1	Amirallik Bünye ve uhdesinde (Kalanteri Alanı)	50			
Liman Ekipmanları (cihaz)								
Teçhizat Türü	**Çeşitli Sahil Vinçleri**	**Cereal Sucker**	**Forklift**	**Top Lift**	**Empoty Stacker**	**Reach Stacker**	**Drainage Pump**	**Traktör**
Toplam	11	3	10	1	8	7	30	8
Deniz Ekipmanları (cihaz)								
Teçhizat Türü	**Su ve Yakıt Taşıyıcı**	**Çekici (1600-4400 beygir)**	**Kurtarma Botları (1600 beygir)**	**Pilot Boat (1200 beygir)**	**Barge**			
	1	8	1	1	1			

Kaynak: İran Denizcilik ve Liman Kurumu 1400 Yılı Faaliyet Raporu

Amirabad Limanı

Amirabad Limanının Sunduğu Avantajlar

- Özel ekonomik bölgelerinin avantajlarından ve muafiyetlerinden yararlanma
- Kuzey-Güney ticaret koridoru güzergahında bulunması
- Hazar Denizi ve Orta Asya ülkelerinden Fars Körfezi ve Umman Denizi, Türkiye, Irak, Afganistan ve Pakistan'a kadar ulaşım imkanı
- TRASİCA uluslararası ticaret koridorunda bulunması
- BDT ülkelerinin 300 milyon nüfusa sahip tüketici pazarına kolay erişimi
- İran'ın Hazar Denizi kıyısında demiryolu bağlantısı olan tek liman
- İran ulusal demiryoluna bağlı olması
- Çelik, ahşap ve kağıt endüstrileri, mineral, akaryakıt ürünleri, tank inşaatı, tahıl siloları, üretim ve hizmet alanlarında yatırım yapma imkanı.
- Konteynerlerin, genel kargo ve malzemelerin boşaltılması ve yüklenmesi için gelişmiş ekipmanlara sahip olması
- Neka petrol limanına, Sadra tersanesine, petrol terminali, Sari uluslararası havaalanı ve... yakınlığı
- Çok modlu bir ulaşım altyapısına sahip olması
- Mineral madenlere yakınlık ve bunların Hazar sınır ülkelerine ihraç imkanı
- Özel ekonomik bölge arazilerinde özel sektöre ait 75 megavatlık elektrik santralinin bulunması
- Demir kargo konusunda X-ray kapı özelliği
- 314 bin ton kapasiteli tahıl silosu, bunun da 460 bin tona kadar artırılma kapasitesi
- 52.200 ton kapasiteli petrol depolama tankları
- Kapasitesi 17.500 ton olan ve yaklaşık 42.500 tona çıkan yemeklik yağ tankları
- 4.500 ton kapasiteli ayıklama ve paketleme fabrikası ve soğuk hava deposunun yanısıra, her türlü narenciye ihracatı imkanı
- Yaklaşık 30.000 m2 alana sahip CFS konteyner sahasının oluşturulması ve işletilmesi
- Gümrük giriş ve çıkışlarında 6 adet kantarın bulunması
- 150 ton kapasiteli demiryolu kantarının bulunması
- 7. rıhtımda iki şeritte deşarj duşları ile donatılması (8 yiyecek yağ duşu ile 12
- baz yağ/dizel duşu)
- 9. rıhtımda 20 adet akaryakıt boşaltma duşu ve 20 adet benzin ve nafta boşaltma duşunun yanı sıra 6 adet akaryakıt yükleme duşunun bulunması
- 5 adet demiryolu bekleme hattı
- Yaklaşık 25 kilometrelik iç demiryolu ağı
- Rıhtımda 5 hatlı demiryolu ulaşım terminali bulunması (doğu iskelede 3 adet çok amaçlı demiryolu ulaşım terminali ve batı iskelede 2 adet demiryolu ulaşım terminali).
- 7 gün 24 saat su temini ve gemilerden atık maddelerin alınması
- Tüm kuzey limanlarında modern ekipmanlarla hidrografik operasyonlar yürütülmesi

Amirabad Limanı'nı da kapsayan bölge 1402 yılında Mazanderan serbest bölgesi ilan edilmiştir. İlgili serbest bölge yetkilileri ile Müşavirliğimizin yaptığı görüşmede aşağıdaki bilgiler verilmiştir.

1- İran'ın kuzeyinde ve Hazar Deniz kıyısında yer alan Mazandaran Serbest Bölgesi'nin Meclis ve Bakanlar Kurulun'daki onay işlemleri tamamlanmış olup yakında Serbest Bölge olarak faaliyete geçecektir.
2- Mazandaran Serbest Bölgesi İran'da birbiri ile sınırı olmayan Mazenderan Eyaletinin üç ayrı konumunda faaliyet gösterecek ilk serbest bölge olacaktır. Serbest Bölge, 1060 hektarlık Amirabad Limanı ve çevresi, 461

hektarlık Chepkrud Joibar bölgesi ve 84 hektarlık Nowshahr Limanı ve çevresinden oluşan üç bölge olarak toplam 1.605 hektarlık alanı kapsamaktadır.

3- Mazandaran Serbest Bölgesi'nde İran'ın Hazar kıyısındaki en derin ve 25 yıllık faaliyet geçmişi olan Amirabad limanı ile 100 yıllık Nowshahr limanları bulunmaktadır. Ayrıca Chepkrud Joibar bölgesi Hazar Denizi kıyısında bulunan Joibar ve Behshehr kentleri arasında yer aldığından yeni kurulan serbest bölgede alt yapı hazırlama aşamlarının olmayacağını, sadece ilgili mıntıkaların çalışma mekanizmasının serbest bölgeler mevzuatı çerçevesinde değiştirileceği ifade edilmiştir.

4- Amirabad limanı Hazar Denizi kıyısında, ağır yük gemilerinin yaklaşabileceği ve İran demir yollarına bağlı İran'ın tek Hazar Denizi limanıdır. Uluslararası taşımacılık açısından, hem deniz ve hem demiryolu ticari yük taşımacılığı ile Hazar Denizi'ni İran güneyindeki Fars Körfezi'ne bağlayabilme imkanı Amirabad Limanı'nı kuzey-güney koridorunda avantajlı bir konuma yükseltmektedir. Bu sebeplerle, Amirabad yakınında serbest bölge dahilinde lojistik hizmetler sunan bir merkez kurulacağı belirtirek Türk lojistik firmaları da bu alanı ziyaret etmeye davet edilmektedir.

5- Mazanderan Serbest Bölgesi arazisinin İran'ın kuzeyinde turistik bir alanda yer alması sebebiyle çok değerli olduğu ifade edilmiş olup bu bölgede yatırım yapacak firmalara arazi satılmayacağı, fakat en az 20 yıllık kiralama ile yer tahsis edileceği belirtilmiştir.

6- Mazanderan Serbest Bölgesi'nin ana hadefinin ihracata yönelik üretim faaliyetlerini teşvik etmek olduğu, başta Avrasya ülkeleri gelmek üzere serbest bölgeden ihracatın teşvik edileceği, yer tahsisinde ihracatçılara öncelik verileceği belirtilmiştir. Bu bağlamda, diğer serbest bölgelerde görüldüğü üzere bölgede parakende satış yapılmasının sadece ürünün bölge içerisinde üretilmesi halinde mümkün olacağı belirtilmiştir. Bir diğer deyişle, ithal ürünlerin perakende satışına izin verilmeyecektir.

7- Mazanderan Bölgesi, İran'da narenciye, süt ürünleri, büyükbaş hayvancılık ve turizm sektörleri açısından önde gelen bir bölgedir. Bu sektörlerde yatırım, hem İran içine hem Avrasya ülkelerine satış/ihracat ve hizmet sunmak için zengin fırsatlar sunmaktadır.

Amirabad limanının 1399 ve 1400 yıllarındaki performansının özeti

Konu/Ürün/Mal	Faaliyet türü	Birim	1399 Yılı	1400 Yılı
Konteyner Ürünü	Toplam boşaltma ve yükleme	TEU	3.867	4.028
	Dolu konteynerin boşaltılması ve yüklenmesi	TEU	2.717	2.208
	Boş konteynerlerin boşaltılması ve yüklenmesi	TEU	1.150	1.820
Giriş yapan gemiler	Tolplam	Adet	690	665
	Bin ton üzeri	Adet	690	665
	Bin ton altı	Adet	0	0
Çıkış yapan gemiler	Tolplam	Adet	687	679
	Bin ton üzeri	Adet	687	679
	Bin ton altı	Adet	0	0
Petrol ve petrol dışı ürünler	Toplam boşaltma ve yükleme	ton	2.521.782	2.757.627
Petrol dışı ürünler	Toplam boşaltma ve yükleme	ton	2.427.858	2.613.929
	Boşaltma	ton	1.897.813	1.760.344
	Yükleme	ton	530.045	853.585
	İthalat	ton	1.861.019	1.663.020
	İhracat	ton	509.143	784.699
	Transit	ton	49.752	161.401
	Kabotaj	ton	0	0
	Tranşip	ton	4.278	0

	Diğer yöntemler	ton	3.666	4.809
Petrol ürünleri	Toplam boşaltma ve yükleme	ton	93.924	143.698
	Boşaltma	ton	89.945	134.958
	Yükleme	ton	3.979	8.740
	İthalat	ton	89.945	134.958
	İhracat	ton	3.979	6.722
	Transit	ton	0	2.018
	Kabotaj	ton	0	0
	Tranşip	ton	0	0
	Diğer yöntemler	ton	0	0

Kaynak: İran Denizcilik ve Liman Kurumu 1400 Yılı Faaliyet Raporu

Amirabad Limanı'nın Tesisleri ve Altyapısı							
Limanın toplam alanı (hektar)	**Toplam depo alanı (hektar)**	**Kapalı deponun alanı (bin metrekare)**	**Rıhtım**				
			Sayı	**Kullanım**	**Uzunluk (metre)**	**Derinlik (metre)**	**kapasitesi**
1120	100	72	15	Petrol, tahıl, kaç kullanımlı	2616	4,6	7,5
Liman Ekipmanları (cihaz)							
Teçhizat Türü	**Raylı Sahil Vinçleri**	**Gantry Crane**	**Mobile Crane**	**Cereal Sucker**	**Reach Stacker**		
	6	**2**	**6**	**13**	**1**		
Deniz Ekipmanları (cihaz)							
Teçhizat Türü	**Çekici**	**Drainage Pump**	**Kurtarma Botları**	**Pilot Boat**	**Barge (petrol menşeli deniz kirliği için)**		
	3	1	1	2	1		

Kaynak: İran Denizcilik ve Liman Kurumu 1400 Yılı Faaliyet Raporu

Bandar-e Anzali Limanı

Bandar-e Anzali Limanının Sunduğu Avantajlar

- Ticari-endüstriyel serbest bölgelerin avantajlarından ve muafiyetlerinden yararlanma
- Kuzey-Güney ve Doğu-Batı transit koridorlarının İran üzerindeki ana güzergâhında yer alması
- İç merkezlerdeki hammaddelere hızlı ve kolay erişiminin bulunması
- Malların transit ve ihracatı için uygun koşullara sahip olması
- Rusya'nın Astrahan ve Mahaçkale, Kazakistan'ın Aktav ve Azerbaycan Cumhuriyeti'nin Bakü limanlarına en yakın liman olma ayrıcalığı
- Tahıl ve yiyecek yağ depolama tesislerine (silo ve tank) sahip olması
- Ülkenin kuzeyindeki metal ve ahşap eşyaların ithalat merkezi
- Akaryakıt transfer ve transit tesislerinin varlığı
- Akaryakıt ürünlerine Bandar Anzali-Rasht-Tahran ulusal boru hattı üzerinden erişme imkanı
- Deniz yolcu terminalinin bulunması

Bandar-e Anzali Limanının 1399 ve 1400 yıllarındaki performansının özeti				
Konu/Ürün/Mal	**Faaliyet türü**	**Birim**	**1399 Yılı**	**1400 Yılı**
Konteyner Ürünü	Toplam boşaltma ve yükleme	TEU	6.028	5.304
	Dolu konteynerin boşaltılması ve yüklenmesi	TEU	3.763	3.460
	Boş konteynerlerin boşaltılması ve yüklenmesi	TEU	2.265	1.844
Giriş yapan gemiler	Tolplam	Adet	538	514
	Bin ton üzeri	Adet	515	474
	Bin ton altı	Adet	23	40
Çıkış yapan gemiler	Tolplam	Adet	549	514
	Bin ton üzeri	Adet	524	475
	Bin ton altı	Adet	25	39
Petrol ve petrol dışı ürünler	Toplam boşaltma ve yükleme	ton	1.383.339	1.456.258
Petrol dışı ürünler	Toplam boşaltma ve yükleme	ton	1.372.685	1.449.521
	Boşaltma	ton	1.146.047	1.041.104
	Yükleme	ton	226,638	408.417
	İthalat	ton	1.132.877	1.033.765
	İhracat	ton	217.091	387.179
	Transit	ton	15.780	24.893
	Kabotaj	ton	0	0
	Tranşip	ton	0	0
	Diğer yöntemler	ton	6,937	3.684
Petrol ürünleri	Toplam boşaltma ve yükleme	ton	10.654	6.737
	Boşaltma	ton	0	51
	Yükleme	ton	10.654	6.686
	İthalat	ton	0	51
	İhracat	ton	10.654	6.023
	Transit	ton	0	663
	Kabotaj	ton	0	0
	Tranşip	ton	0	0
	Diğer yöntemler	ton	0	0

Bandar-e Anzali Limanı'nın Tesisleri ve Altyapısı								
Limanın toplam alanı (hektar)	**Toplam depo alanı (hektar)**	**Kapalı deponun alanı (bin metrekare)**	**Rıhtım**					
			Sayı	**Kullanım**	**Derinlik (metre)**	**kapasitesi**		
142	20	72	13	Genel, Konteyner	5-9	13,6		
			3	Petrol				
			1	Yolcu				
Liman Ekipmanları (cihaz)								
Teçhizat Türü	**Çeşitli Sahil Vinçleri**	**Sucker**	**Forklift**	**Çekici,Traktör**	**Loader**	**Drainage Pump**	**Raylı Sahil Vinçleri**	**Dump truck**
Toplam	9	3	21	31	6	11	10	19
Deniz Ekipmanları (cihaz)								
Teçhizat Türü	**Çekici**	**Arma Kurtarma Botları**	**Pilot Boat**	**Sahil Botları**	**Barge**	**Dredger**	**Hidrograf Bot**	**Marine salvage**
Toplam	6	2	2	1	3	3	1	1

Kaynak: İran Denizcilik ve Liman Kurumu 1400 Yılı Faaliyet Raporu

Diğer Önemli Lojistik Merkezler ve Ticaret Merkezleri

İmam Khomeini Havalimanı Şehri (IKAC)

İran'ın en büyük ve faal havalimanı olan Tahran Uluslararası İmam Khomeni Havalimanı Şehri Tahran'ın yaklaşık 35 km güneyinde geniş bir alanda kurulmuştur. Havalimanı şehri/bölgesi içinde yer alan serbest bölgede lojistik firmaları için bir bölge, antrepo ve anbarlar için ayrı bir bölge yer almakta olup söz konusu bölgelerin özellikle havayolu kargo taşımacılığı şirketlerinin bölgede faaliyet göstermesi için tasarlanmıştır. Bunun yanında özellikle teknoloji şirketleri yatırımları için bir bölge tahsis edildiği, yüksek teknoloji ürün üretimi yapan şirket yatırımlarına bu bölgede izin verileceği bilinmektedir. Tahran'a en yakın serbest bölge olan IKAC da klasik sanayi yatırımlarına izin verilmemektedir. Halihazırda ambargoların da etkisiyle lojistik firmalarının İranla çalışmaması, altyapı çalışmalarının devam etmesi sebebiyle yeteri kadar faal bir serbest bölge olmadığı anlaşılan IKAC da yatırım yapma imkanları çok sınırlıdır. Bununla birlikte, ambargoların kalkması ve İran ekonomisinin yurt dışı ile sağlıklı ve sürdürülebilir ticari ilişkiler kurması halinde İmam Khomeini Havalimanı'nın körfez ülkelerindeki muadillerine bir transit ve lojistik merkezi olarak rakip olabileceği değerlendirilmektedir.

Serbest Bölgeler

İran serbest bölge mevzuat ile ülkemiz serbest bölge mevzuatı geniş farklılıklar göstermekte olup İran serbest bölgeleri bir nev'i çok yönlü ticaret merkezi gibi çalışmaktadır. Bu çerçevede, serbest bölgelerde;

- Üretim tesisi yatırımı
- Depolama faaliyetileri
- Gerçek ve tüzel kişiler toptan ve perakende alım ve satım
- Hızlı gümrük işlemleri ile ithalat ve ihracat
- Turizm faaliyetleri

belirli muafiyetler ve imtiyazlarla yapılabilmektedir. İran serbest bölgeleri ile ilgili bilgi almak için aşağıdaki linklere müracaat edilebilir.

İran'da yatırıma dair Müşavirlik Raporları:

https://ticaret.gov.tr/yurtdisi-teskilati/guney-asya/iran/raporlar/musavirlik-raporlari/iranda-yatirim

İran Serbest Bölgelerine Dair İthalat ve Yatırım Notu:

https://tls.tc/ynRTr

d. Yerel lojistik firmalar

Uluslararası Kara Taşımacılık Yapan Firmalar Tablosu

SIRA	FIRMA ADI	WEB	E-POSTA
1	Hansa International Transport Co.	https://en.hansanav.com	info@ hansanav.com
2	Ravan Rah Co.	https://ravanrah.com/?lang=en	raco@ravanrah.com
3	Barman Tarabar International Transport Co	https://barmantarabar.com	marketing@barmantarabar.com
4	BARNAV International Transport Co	https://barnav.co/en	S.ali@barnav.co
5	Schnell International Transportation Company	https://schnelltransco.com/?lang=en	info@schnelltransco.com
6	Elite Aria Jam Company	https://www.elitearia.com/english	info@elitearia.com
7	Amin Tarabar International Transport Co	https://www.amintarabar.com	Siteden
8	ANI International Transport Co	https://ani-turkiye.ir	Siteden
9	HAG Bar International Transport Co.	https://www.hagbarco.com	info@hagbarco.com
10	FARA GAMAN International Transport Co.	https://www. faragaman.com	info@ faragaman.com
11	HAMEL International Transport Co.	http://www.hameltransportco.com/English	info@hameltransport.com order@hameltransport.com
12	ARTA Tarabar International Transport Co.	https://artatarabar.com	info@artatrabar.com
13	TEKSEEZ International Transport Co.	https://takseez.com	info@takseez.com
14	ARTA Faraber Sadra International Transport Co.	https://artafar.com	info@artafar.com
15	ATLAS Tarabar International Transport Co.	https://atlastarabar.com	info@atlastarabar.com
16	PISHTAZAN International Transport Co.	https://pishtazan.co	info@pishtazan.com
17	Silk Road Farabar International Forwarding and Shipping Services Company	https://silkroadfarabar.com/en	info@silkroadfarabar.com
18	Khatte Saba Company	http://www.khsco.ir/en	info@khsco.c
19	Samand Taraber International Transport Co.	https://samandtarabar.ir	info@samandtarabar.ir
20	TUKA International Transport Co.	http://tukatransport.ir	Info@tukatransport.ir

Urumiye (sınır şehri, Türkiye-İran) uluslararası taşıma firmaları ve iletişim numaraları

1- Akhtar Bar Tabriz +98 44 32236242
2- Avaye Khazar +98 44 32223447
3- Arang Negin +98 44 32720074
4- Sabur Tarabar Azerbaycan +98 44 32755842
5- Yarmand Tarabar
6- Rah Azin Tarabar +98 44 32720142
7- Parastu Bar Bazargan +98 44 32253744
8- Nik Bar +98 44 32759351
9- Parastu Tarabar +98 44 32256601
10- Karane Tus +98 44 1224946
11- Şahab Tir Ariya +98 44 32756146

e. Ülkede faaliyet gösteren Türk Lojistik firmaları

İran'a uygulanan ambargoların etkisiyle İran pazarının nisbeten kapalı bir pazar olması ve İran taşımacılarının geniş yerli sübvansiyonlara erişimi sebebiyle yabancı lojistik firmalarının İran'daki faaliyetleri sınırlıdır. Ayrıca yabancı firmalar riskleri azaltmak amacıyla İran'da şirket kurup ofis açmak yerine yerli partner firmalarla çalışmayı tercih etmektedirler. Bu nedenlerle, İran'da mukim yabancı taşımacılık firması sayısı sınırlı olup firmaların giriş çıkışları hızlı olabilmektedir. İran'da faaliyet gösteren güncel Türk lojistik firma bilgilerine ulaşmak için Uluslararası Nakliyeciler Derneği (https://www.und.org.tr/) ile irtibat kurulmasında fayda görülmektdir.

3. LPI Endeksi Sıralaması (2023 yılı ve 2018 yılı)

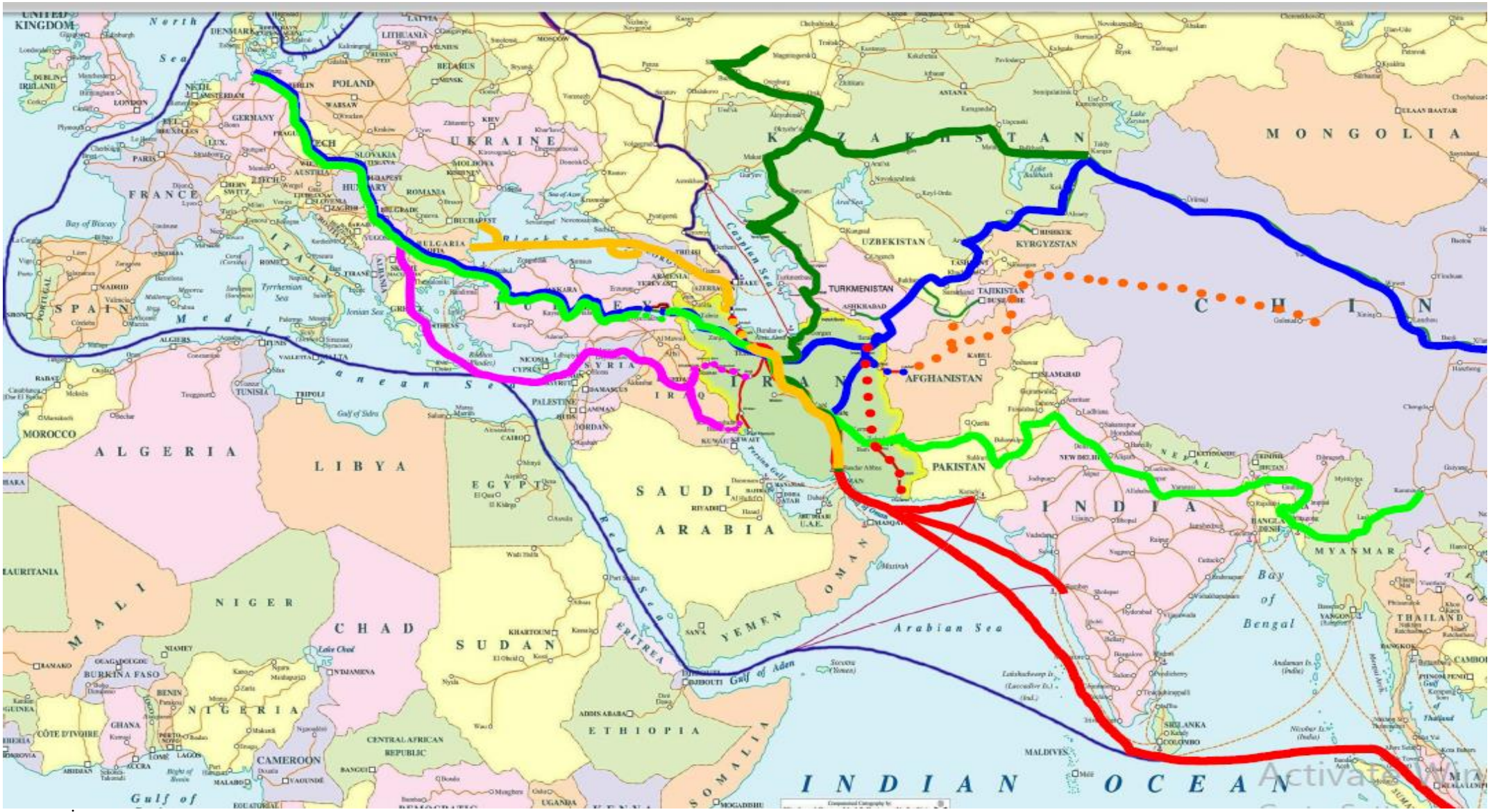
Dünya Bankası tarafından yayınlanan Logistics Performance Index (LPI) ülkelerin ticaret lojistiği işlemlerinde karşılaştıkları zorlukları ve fırsatları belirlemelerine ve bu işlemleri iyileştirmek için neler yapabilecekleri hususunda yardımcı olmak için oluşturulmuş etkileşimli bir kıyaslama aracıdır. LPI 2023 yılında, 139 ülke arasında karşılaştırma yapılmasına imkan tanımaktadır. (https://lpi.worldbank.org/)

2018 ve 2023 yılları arasında İran LPI endeksinde kaydadeğer bir gerileme söz konusudur. 2018 yılında İran'a yönelik uygulamaya başlanan ve İran tarihinde görülen en geniş kapsamlı ambargoların bu gerilemede büyük etkisi olduğu değerlendirilmektedir.

2018 Yılı	LPI rank			LPI score			% of highest performer	Customs		Infrastructure		International shipments		Logistics competence and equality		Tracking and tracing		Timeliness	
Iran, Islamic Rep.	rank	Lower bound	Upper bound	Score	Lower bound	Upper bound		rank	Score	rank	Score	rank	Score	rank	Score	rank	Score	rank	Score
	64	43	114	2.85	2.5	3.2	57.9	71	2.63	63	2.77	79	2.76	62	2.84	85	2.77	60	3.36

2023 Yılı	LPI				Customs		Infrastructure		International shipments		Logistics competence and equality		Timeliness		Tracking and tracing	
Iran, Islamic Rep.	Grouped rank	Score	Lower bound	Upper bound	Score	Grouped rank	Score	Grouped rank	Score	Grouped rank	Score	Grouped rank	Score	Grouped rank	Score	Grouped rank
	123	2.3	2.1	2.5	2.2	110	2.4	89	2.4	111	2.1	133	2.7	109	2.4	105

4. Önemli ticari rotalar

Kaynak: İran Demiryolları Kurumu (1402)

Kırmızı, koyu yeşil, turuncu ve Bakü üzerinden Rusya'ya uzanan hatlar, kuzey-güney ticaret koridorunda İran üzerinden geçen önemli ticari rotalardır. Bu rotalar, denizyolu ile Hindistan, uzak doğu, doğu Afrika ve Çin'den gelerek İran'ın Shahid Rajaee ve Chabahar Limanlarına ulaşmakta olup Shahid Rajaee den karayolu ile İran'ın tüm komşu ülkelerine, demiryolu ile ise Irak ve Azerbaycan Cumhuriyeti hariç İran'ın tüm komşu ülkelerine bağlanmaktadır. Yapım aşamasındaki Astara-Rasht demiryolu hattı tamamlandığında Azerbaycan Cumhuriyeti'ne ve dolayısıyla Rusya'ya da bağlanacaktır. Chabahar Limanı'ndan ise İran'da **yapım aşamasındaki kırmızı noktalı** demiryolu hattı ile Afganistan ve orta asya ülkeleri için alternatif ve daha az maliyetli bir rota oluşacaktır. Chabhar Limanı'ndan karayolu bağlantısı bulunmaktadır.

Mavi, açık yeşil ve pembe hatlar doğu-batı ticaret koridorunda İran üzerinden geçen önemli ticari rotalardır. Bu hatlarda, büyük oranda karayolu ile taşımacılık yapılmakta olup İran üzerinden Fars Körfezi aracılığıya kuzey-güney ticaret koridoruna bağlanabilmektedir. **Mavi ve yeşil hatlar**, kara yoluyla avrupadan Çin'e kadar uzanmakta olup ülkemiz ve İran bu hatlar üzerinde önemli bir transit ticaret ortağıdırlar. Ülkemizin özellikle orta asya ülkelerine yönelik dış ticareti İran üzerinden kara yolu ile yapılmaktadır.

İran'ın, Gürcistan, Suriye ve Lübnan limanları yoluya Karadeniz ve Akdeniz'e de erişimi bulunmaktadır. Bu rotalarda ticaretin diğer rotalara göre çok daha az hacimde yapıldığı değerlendirilmektedir.

Mavi ve açık yeşil hatlar üzerinde demiryolu ile taşımacılığı da yapılmaktadır. Sarakhs demiryolu terminali İran'ın kuzeydoğu ucundaki lojistik merkezdir. Mavi hat demiryolu ile Çin'e kadar uzanmaktadır. Açık yeşil hattın da teorik olarak Çin'e bağlandığı anlaşılmaktadır.

5. Ülke ile Türkiye arasındaki taşıma ücretleri

Uluslararası Kara Taşımacılığın Fiyat Listesi

SIRA	GÜZERGAH	TIR Özellikleri	Fiyat
1	Tahran- İstanbul	Uzunluğu :13.60 m, Genişlik: 2.40 m, Yükseklik :2.40 m ve 24- 25 Ton Yük Hacmi	2.500 ABD Doları
2	Tahran- Sofiya	Uzunluğu :13.60 m, Genişlik: 2.40 m, Yükseklik :2.40 m ve 24- 25 Ton Yük Hacmi	4.000 Avro
3	Tahran- Almanya	Uzunluğu :13.60 m, Genişlik: 2.40 m, Yükseklik :2.40 m ve 24- 25 Ton Yük Hacmi	8.000 Avro
4	Tahran- Hollanda	Uzunluğu :13.60 m, Genişlik: 2.40 m, Yükseklik :2.40 m ve 24- 25 Ton Yük Hacmi	8.000 Avro
5	Tahran – Belçika	Uzunluğu :13.60 m, Genişlik: 2.40 m, Yükseklik :2.40 m ve 24- 25 Ton Yük Hacmi	8.000 Avro
6	Tahran- İspanya	Uzunluğu :13.60 m, Genişlik: 2.40 m, Yükseklik :2.40 m ve 24- 25 Ton Yük Hacmi	8.000 Avro
7	Tahran- Çek Cumhuriyeti	Uzunluğu :13.60 m, Genişlik: 2.40 m, Yükseklik :2.40 m ve 24- 25 Ton Yük Hacmi	6.500 Avro
8	Tahran-Avusturya	Uzunluğu :13.60 m, Genişlik: 2.40 m, Yükseklik :2.40 m ve 24- 25 Ton Yük Hacmi	6.500 Avro
9	Tahran -Bosna Hersek	Uzunluğu :13.60 m, Genişlik: 2.40 m, Yükseklik :2.40 m ve 24- 25 Ton Yük Hacmi	6.000 Avro
10	Tahran Macaristan	Uzunluğu :13.60 m, Genişlik: 2.40 m, Yükseklik :2.40 m ve 24- 25 Ton Yük Hacmi	6.000 Avro
11	Tahran- Fransa	Uzunluğu :13.60 m, Genişlik: 2.40 m, Yükseklik :2.40 m ve 24- 25 Ton Yük Hacmi	8.500 Avro

12	Tahran-Sırbistan	Uzunluğu :13.60 m, Genişlik: 2.40 m, Yükseklik :2.40 m ve 24- 25 Ton Yük Hacmi	5.500 Avro
13	Tahran-İsviçre	Uzunluğu :13.60 m, Genişlik: 2.40 m, Yükseklik :2.40 m ve 24- 25 Ton Yük Hacmi	8.500 Avro
14	Tahran- İngiltere	Uzunluğu :13.60 m, Genişlik: 2.40 m, Yükseklik :2.40 m ve 24- 25 Ton Yük Hacmi	10.000 Avro
15	Tahran-İsveç	Uzunluğu :13.60 m, Genişlik: 2.40 m, Yükseklik :2.40 m ve 24- 25 Ton Yük Hacmi	10.000 Avro
16	Tahran- İtalya (Milano)	Uzunluğu :13.60 m, Genişlik: 2.40 m, Yükseklik :2.40 m ve 24- 25 Ton Yük Hacmi	6.500 Avro

(1402 Yıl Sonuna Kadar)

İran Demir Yolları İthalat Taşımacılık Ücretleri

Ağırlık/Ton	**10-12**	**13-16**	**17-23**	**24-26**	**27-31**	**32-36**	**37-40**	**41-46**	**47-51**	**52 ve üstü**
Masafe/ Km	**ücret**	**ücret**	**ücret**	**ücret**	**ücret**	**ücret**	**ücret**	**ücret**	**ücret**	**ücret**
1-10	0.75	0.60	0.52	0.45	0.42	0.37	0.34	0.31	0.28	0.27
41-50	6.59	5.47	4.42	4.19	3.90	3.48	3.14	2.85	2.64	2.47
141-151	19.84	16.55	13.25	12.58	11.70	10.44	9.43	8.55	7.93	7.42
251-260	33.02	27.56	22.01	20.89	19.43	17.34	15.67	134.21	13.16	12.33
351-360	45.00	37.51	29.95	28.45	26.46	23.62	21.34	19.35	17.93	16.79
451-460	56.31	46.95	37.59	35.64	33.15	29.58	26.73	24.24	22.46	21.03
551-560	33.55	27.97	22.35	21.27	19.78	17.65	15.95	14.46	13.40	12.55
651-660	38.94	32.46	25.95	24.67	22.95	20.48	18.50	16.78	15.54	14.56
851-860	48.60	40.51	32.39	30.78	28.62	25.54	23.08	20.93	19.39	18.16
951-960	52.87	44.07	35.27	33.51	31.16	27.81	25.13	22.79	21.11	19.77
1151-1200	57.33	48.11	38.49	36.58	34.02	30.36	27.43	24.87	23.04	21.58
1351-1400	51.14	50.96	40.77	38.71	36.00	32.132	29.02	26.32	24.39	22.84
1551-1600	64.55	53.80	43.06	40.88	38.02	33.93	30.66	27.80	25.76	24.12
1701-1750	67.13	55.94	44.74	42.49	39.52	36.27	31.87	28.90	26.77	25.07
1801-1850	68.81	57.36	45.90	43.58	40.53	36.17	32.69	29.63	27.46	25.71
1901-1950	70.54	58.77	47.02	44.67	41.54	37.07	33.50	30.37	28.14	26.35
2001-2050	72.22	60.20	48.15	45.75	42.55	37.97	34.31	31.11	28.82	26.99
2101-2150	73.94	61.63	49.31	46.84	43.56	38.88	35.13	31.58	29.51	27.63
2301-2350	77.35	64.47	51.55	49.01	45.58	40.68	36.76	33.33	30.88	28.92
2401-2450	79.07	65.89	52.72	50.06	46.55	41.55	37.54	34.04	31.54	29.53

Not:

- Ücretler Ton bazından İsviçre Frangı cinsindendir
- Normal ve özel Vagonlarda

İran Demir Yolları <u>Transit</u> Taşımacılık Ücretleri
CIS Ülkelere Giriş – Çıkış

Ağırlık/Ton	**10-12**	**13-16**	**17-23**	**24-26**	**27-31**	**32-36**	**37-40**	**41-46**	**47-51**	**52 ve üstü**
Masafe/ Km	**ücret**	**ücret**	**ücret**	**ücret**	**ücret**	**ücret**	**ücret**	**ücret**	**ücret**	**ücret**
1-10	2.06	1.65	1.44	1.24	1.24	1.24	1.24	1.24	1.24	1.24
41-50	18.12	15.03	12.15	11.53	11.53	11.53	11.53	11.53	11.53	11.53
141-151	54.57	45.51	36.45	34.59	34.59	34.59	34.59	34.59	34.59	34.59
251-260	33.02	27.56	22.01	20.89	19.43	17.34	15.67	14.21	13.16	12.33
351-360	45.00	37.51	29.95	28.45	26.46	23.52	21.34	19.35	17.93	16.79
451-460	56.31	46.95	37.59	35.64	33.15	29.58	26.73	24.24	22.46	21.03
551-560	67.09	55.94	44.70	42.53	39.55	35.30	31.90	28.92	26.80	25.09
651-660	77.88	64.92	51.89	49.35	45.89	40.96	37.01	33.56	31.09	29.11
851-860	97.19	81.02	64.77	61.55	57.24	51.09	46.16	41.86	38.78	36.32
951-960	105.73	88.13	70.54	67.02	62.33	55.62	50.26	45.57	42.22	39.54
1151-1200	115.46	96.22	76.98	73.16	68.04	60.72	54.87	49.75	46.09	43.16
1351-1400	122.28	101.91	81.54	77.43	72.01	64.26	58.07	52.65	48.78	45.68
1551-1600	129.09	107.60	86.11	81.77	76.05	67.87	61.33	55.60	51.51	48.24
1701-1750	134.26	11.87	89.48	84.99	79.04	70.54	63.74	57.79	53.54	50.14
1801-1850	137.63	114.72	91.80	87.16	81.06	72.34	65.37	59.27	54.91	51.42
1901-1950	141.07	117.56	94.05	89.33	83.08	74.15	67.09	60.75	56.28	52.71
2001-2050	144.4	120.41	96.30	91.50	85.10	76.95	68.63	62.22	57.65	53.99
2101-2150	147.89	123.25	98.52	93.67	87.12	77.75	70.26	63.70	59.02	55.27
2301-2350	154.70	128.94	103.11	98.02	91.16	81.35	73.51	66.65	61.75	57.83
2401-2450	157.47	131.23	104.98	99.69	92.71	82.74	74.77	67.79	62.80	58.82

Not:

- Ücretler Ton bazından İsviçre Frangı cinsindendir
- Normal ve özel Vagonlarda

<u>İran Hava Yolları Taşımacılık Ücretleri</u>

Uluslararası havayolları halihazırda ambargolar sebebiyle İran bağlantılı kargo taşımacılığı yapmamaktadırlar. Türk Hava Yolları'nın da halihazırda kargo hizmeti bulunmamaktadır. Bununla birlikte yerel hava yolu şirketlerinden edinilen bilgiler aşağıda yer almaktadır.

Örnek olarak aşağıdaki özellikler ile fiyat hesaplama tablosu aşağıda yer almaktadır.
Yük Cinsi :kıyafet
Yük Ağırlığı : 20 Kg
Yük Abatları : Uzunluk- 1 Metre, Eni: 50 Cm, Yükseklik : 50 Cm

Mahan Air İle IKA(Tehran) - (IST) Istanbul	
Taşıma Türü : FCA Geçerlilik Tarihi : 13-March-2024	1 USD = 395,246 IRR // 1 EUR = 413,166 IRR
Yük özellikleri	Yük Miktarı
Ağırlık	20 Kg
Kg * Rate	Minimum * 14,000,000 IRR = 14,000,000 IRR

Hava Taşıması	
AWC (Stamp Fee)- Pul masrafı	3,000,000 IRR
SCC (X-Ray Charge) SCC = 15,000 IRR/Kg Minimum = 3,000,000 IRR	3,000,000 IRR
ATA (Handling Charge)- Elle taşıma masrafı ATA = 9% (Air Freight) Minimum = 4,000,000 IRR Maximum = 50,000,000 IRR	4,000,000 IRR
TDC (Tax)- KDV 9% (Air Freight+AWC+SCC+ATA)	2,160,000 IRR
Toplam	26,160,000 IRR (0-23 kg arası her yükün nihai taşıma bedeli)

6. Dış ticaret taşımalarında lojistik sorunlar

İki komşu ülke olan Türkiye ile İran arasında gerek iki ülke varışlı gerekse de transit ticaret açısından yoğun bir kara taşımacılığı yapılmaktadır. Bu çerçevede zaman zaman gözlenen vakalar ve genel lojistik sorunlar aşağıda özetlenmektedir.

Örnek Vakalar:

İran'daki Taşımacılık Sorunlarına İlişkin Örnek Olaylar-1

İhracatçı

↓

Türk Taşımacı

↓

Alt Yüklenici

Örnek Olay

- İhracatçı malının Özbekistan'a taşınmasına yönelik olarak bir sözleşme kapsamında taşımacı firma ile anlaşır. Sözleşmede malın İran'dan geçirilmemesi kararlaştırılmıştır. Taşımacı firma da malı alt yükleniciye devreder. **Alt yüklenici malı İran'a sokar ve burada malları başka TIR'lara aktararak ülke dışına çıkarır.**
- İhracatçı sözleşmeye aykırı davranılması sebebiyle mesuliyet kabul etmez ve bunu Türk mahkemelerine taşır.
- Türk taşımacı, alt yüklenici ile sözleşme düzenlenmesindeki eksikliği sebebiyle daha zorlu bir hukuki süreçle karşı karşıyadır.

Sonuç:

- Türk Taşımacı, bu eksiklikten dolayı konuyu İran makamları nezdinde takip etmek durumunda kalmıştır.

İran'daki Taşımacılık Sorunlarına İlişkin Örnek Olaylar-2

Örnek Olay

- İhracatçı, malının Türkmenistan'a taşınmasına yönelik olarak Türk Taşımacı ile anlaşır. Türk taşımacı alt yükleniciye sözleşme olmadan malı devreder.
- Alt yüklenici, malı İran'a sokar ve burada **alt yüklenicinin alacaklısı mahkeme kararıyla malın İran gümrük sahasında tutulmasını sağlar.**

Sonuç:

- Türk taşımacı, bu eksiklikten dolayı malın alt yüklenici ile ilişkisi olmadığını ispat etmek zorunda kalmış ve malların gümrükte iki ay bekletilmesi sebebiyle maddi zarara uğramıştır.
- Taşımacılarla yapılan anlaşmalarda detaylı sözleşmeler yapılmalı, ve mümkünse taşımacıdan kaynaklı olarak oluşabilecek zararlara ilişkin olarak tazminat hükümleri konmalıdır.
- Özellikle alt taşımacılara ilişkin bilgi edinilmesi (finansal durum, İran firmalarıyla ilişkiler vs.) gerekmektedir.

İran'daki Taşımacılık Sorunlarına İlişkin Örnek Olaylar-3

Örnek Olay

- İhracatçı firma İranlı gümrük muamelecisinin 4 aydır muhtelif bahanelerle mallarını İran gümrüğünde beklediğine ilişkin şikayette bulunmuştur.
- Firma deneyimli İranlı gümrük müşavirine yönlendirilmiştir.
- Gümrük Müşavirinin girişimiyle mallar 1 hafta içinde yola çıkmıştır.

Sonuç:

- Muamelecilerin sudan bahanelerle malların geçişini yavaşlatma ihtimalleri mevcuttur. Güvenilir ve İran makamları nezdinde hatırı sayılır şahıslarla iş yapılması bu riski en aza indirmektedir.
- Mallar İran'dan Transit olarak dahi geçse bu gibi durumlarda hızlı bir şekilde müdahalede bulunabilecek İranlı avukatlar ve gümrük müşavirleriyle iletişim halinde bulunulmasında fayda vardır.

İran'daki Taşımacılık Sorunlarına İlişkin Örnek Olaylar-4

Örnek Olay-

- Afganistan varışlı mallara Nato'ya ait mal oldukları gerekçesiyle İran'da el konmuştur.
- Fatura ve menşe şahadetnamesinde ABD Afganistan misyonunun ismi geçmektedir.

Sonuç:

- ABD devletiyle ilişkilendirilebilecek mallarda dikkatli olunması gerekmektedir.

İran'daki Taşımacılık Sorunlarına İlişkin Örnek Olaylar-5

Örnek Olay

- İran'dan transit olarak geçecek olan mallara İsrail'le ilişkili oldukları gerekçesiyle el konmuştur.
- İsrail ile ilişkili bir belge bulunmamakla birlikte paketlerin üzerinde Hayfa limanı ibaresi bulunmaktadır.

Sonuç:

- İsrail menşeli malların İran üzerinden geçişi tavsiye edilmemektedir. Gözden kaçırılan ufak bir detay mallara el konulması ile sonuçlanmaktadır.

Genel Lojistik Sorunlar:

- İran ülke içerisindeki milli üretim akaryakıtın çok ucuz olmasını gerekçe göstererek Türk tırlarından gümrük girişinde veya çıkışında akaryakıt fiyat farkı almaktadır.
- İran içerisindeki binek araçların büyük kısmı benzinli olup motorini yalnızca kamyon ve tırlar kullanmaktadır. Bu nedenle, motorin üretimi ve dağıtımı daha sınırlı olup motorin istasyonları Türk tırlarına yabancı olması sebebiyle zaman zaman motorin satmamakta veya suistimal yaparak yüksek fiyatla satmaktadırlar.
- Yine akaryakıt fiyat farkı gerekçe gösterilerek orijinal olmayan akaryakıt deposu kullanımında müeyyide uygulanabilmektedir.

- İran içerisine yük taşıyan Türk tırlarının geri dönüşde yük almasına izin verilmemektedir.
- Türk araçlarının İran içerisinde şehirler arası yük taşımasına izin verilmemektedir.
- Türk araçlarının İran içerisinden yük alıp Türkiye hariç üçüncü ülkelere yük taşımasına izin verilmemektedir.
- İranlı bir firma ithalat veya ihracat malını Türk TIR ıyla taşıması halinde İran Karayollarına taşıma ücretinin %10'u kadar vergi ödemek mecburiyetinde kalmaktadır.

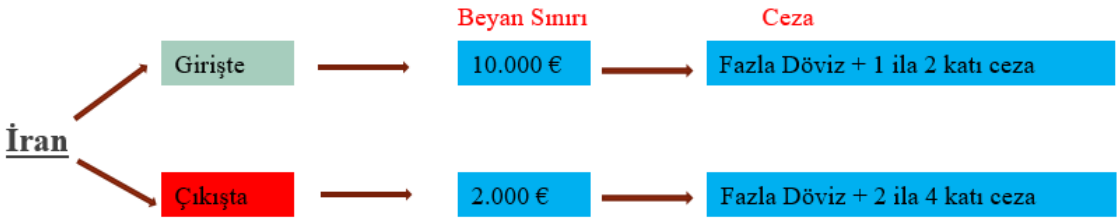
- İran Sınır Kapılarında "İlk Gelen İlk Geçer" Kuralının uygulanmasında yaşanan zafiyetler
- Türk Taşıtlarına Uygulanan Zorunlu Çıkış Kapısı Yönlendirmeleri

- TIR parklarında yaşanan hırsızlık vakaları
- Adli takibata geçilen durumlar ile özel hukuk ilişkisinden kaynaklanan sorunlar
- İran'a karayoluyla giriş ve çıkışlarda beyan edilmesi gereken döviz

İsrail Menşeli Malların İran Üzerinden Transit Geçişi

27 Eylül 1992 tarihinde yürürlüğe giren İsrail'e Karşı Yaptırım Hususunda İslami Birleşik Yasa'nın 2. Maddesinde; İsrail'e ait her türlü mal, ürün, para ve taşınabilir varlıkların girişi, alışverişi ve ticaretinin yasak olduğu hükme bağlanmıştır. Kanun kapsamında İran **üzerinden 3. ülkelere transit olarak gidecek İsrail menşeli mallara da İran tarafından el konulmaktadır.** Anılan Kanun'un 7. Maddesinde malın taşındığı araca el konulacağı hükme bağlanmıştır.

İran'a Karayoluyla Giriş Ve Çıkışlarda Beyan Edilmesi Gereken Döviz

7. Müşavirlik Değerlendirmesi

Yaşanan sorunlar kapsamında yargıya (Tazirat Kurumu/Mahkeme) intikal eden konularla ilgili olarak İran'daki Misyonlarımızın konuya müdahale etme imkânı bulunmamaktadır. Bu gibi durumlarda bizlere başvuru yapan şirketlerle Müşavirlik ve Ataşeliklerimizde mevcut avukat listelerinde yer alan avukatların iletişim bilgileri paylaşılmaktadır.

Mal alım satımı ile alakalı olarak alıcı ve satıcı arasında zaman zaman sorunlar çıktığı gözlemlenmektedir. Bu sorunların başında İran'daki alıcının çeşitli bahaneler ileri sürerek malı kabul etmemesi veya malın bedelini ödememesi gelmektedir. Bu tür sorunlarla karşılaşma riskini en aza indirmek için mümkünse satış bedelinin peşin alınması, satış yapılacak firmanın güvenilirliğinin sorgulanması, satışı yapılan malın özelliklerinin tereddüte yer bırakmayacak açıklıkta belirlenmesi ve mümkünse sözleşmelere tahkim maddesi konulmasının önem arz ettiği değerlendirilmektedir.

Sınır kapılarında İran tarafındaki altyapı eksiklikleri ve İran mevzuatında yer alan yabancı taşımacılar aleyhine maddeler ve muhtelif uygulamalar taşımacılarımız için önemli problemler ortaya çıkarmaktadır.

İran istatistiklerine göre Türkiye'den yapılan İran'a yapılan ithalat rakamları 21 Mart 2023- 21 Mart 2024 arası 1403 İran yılında 7,52 miyar dolar (%11,35) olarak görülmektedir. Bu rakamın yaklaşık 4,2 milyar dolarının İran'ın Türkiye üzerinden gerçekleştirdiği transit ticaretten kaynaklandığı bilinmektedir. Transit ticarette 3. ülkelerden ülkemize gelen mallar tekrar İran'a ihraç edilmektedir. Bu sayede iki ülke arası tacirler, taşımacılar, gümrük müşavirleri ve ülkemiz vergi geliri elde etmektedir. Lojistik sorunların çözülmesi Türkiye'nin ticaret ve lojistik merkezi olma önemini artıracaktır.

İran'ın doğu komşumuz olması ve ortaasya taşımalarımız açısından transit taşımacılıkta da önemli bir paya sahiptir. Orta Asya'ya yapılan taşımalarda alternatif rotalar Türkiye-Gürcistan-Rusya-Kazakistan ve Hazar Denizi üzerinden (orta koridor) alternatif rotalar olarak öne çıkmaktadır. Bununla birlikte, söz konusu bu rotaların taşıma maliyeti ve süresi halen İran üzeri rotalarla rekabet edememektedir. Bu durum, İran'daki lojistik sorunların çözülmesi ve İran üzerinden güvenli, hızlı ve daha az maliyetli bir taşımacılık yapılması hususlarında daha çok çaba gösterilmesini gerektirmektedir.

Sorunların çözülmesi noktasında iki ülke arası kamu ve özel organlarının işbirliği ve karşılıklı anlayış ile hareket etmesinin her iki ülkenin menfaatine olacağı değerlendirilmektedir.

İran'ın Lojistik Konumuna Dair Ek Değerlendirme

İran kuzey-güney (Doğu Afrika, Asya-Pasifik ile Ortaasya ve Rusya arası koridor) ve doğu-batı (Avrupa ile Asya-Pasifik arası koridor) ticaret koridorlarında stratejik bir konumda bulunmaktadır. İran devleti tarafından söz konusu ticaret koridorlarında, halihazırda var olan ticaret rotalarına İran üzerinden alternatif rotalar sunmak için yoğun çalışmalar (altyapı, tanıtım, çeşitli teşvikler) yapılmaktadır. (Bununla birlikte, ambargolar sebebiyle uluslararası kredilere erişimin güç olması ve İran'ın içinde bulunduğu ekonomik koşullar projeler için kaynak bulmayı zorlaştırmaktadır.) İran üzeri alternatif rotalar, Rusya-Ukrayna savaşı, Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC)-Hindistan-Pakistan arası çekişmeler ve gerekli altyapı sağlandığı taktirde daha kısa ve ucuz olması gibi sebeplerle önem kazanmaktadır.

Alternatif rotalar oluşturulurken değerledirmeye alınan bir diğer husus ilgili ülkelerin küresel tedarik zincirine ne kadar entegre olabildiğidir. Günümüzde bir ürün farklı ülkelerde üretilen parçalarının bir başka ülkede bir araya getirilmesi ile nihai halini almakta, ürünün esas pazarına yakın veya ticaret rotasında yer alan ülkelerde bu değer zincirine katılmaktadır. İran'ın ithalat ve ihracatındaki sermaye, aramalı ve nihai ürün paylarından hareketle, İran'ın küresel tedarik zincirine entegre olmakta geç kaldığı değerlendirilmektedir. İran üzeri alternatif bir rota oluşturulurken, İran'ın küresel tedarik zincirine istenildiği ölçüde entegre olamaması, yabancı firmaları ve ülkeleri İran üzerinden transit ticaret yapmaya ikna etme noktasında İran'ın elini zayıflatmaktadır.

İran kara ve deniz taşımacılığı açısından 17. büyük filosuna sahiptir ve bu kapasitenin İran üzeri ticaret rotaları için cezbedici bir unsur olarak kullanıldığı görülmektedir. Bununla birlikte, ambargolar sebebiyle İran filosunu yenilemekte sorun yaşımakta olup filo yaşı dünya ortalamasının üzerindedir. Ayrıca İran filosunun sübvansiyonlu İran akaryakıtı kullanması ve ambargolar sebebiyle filo küresel ölçekte işler yapamamaktadır.